

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Šimon Bacík

Oddlužení fyzických osob podnikatelů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Katedra: Občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 25.06.2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 157 159 znaků včetně mezer.

Šimon Bacík

V Praze dne 25.06.2024

Poděkování

Tímto bych chtěl vyjádřit poděkování vedoucímu své práce JUDr. Miroslav Sedláček Ph.D., LL.M., za jeho přístup a velmi cenné rady, jež mi během psaní poskytl.

Zároveň bych rád poděkoval své rodině a přítelkyni, kteří mě po celou dobu studia bezpodmínečně podporovali.

Obsah

Úvod.....	1
1. Historie úpadkového práva	3
1.1 Počátek úpadkového práva	3
1.1.1 Úpadkové právo na území dnešní České republiky	5
1.2 Vznik institutu oddlužení.....	6
2. Pozice oddlužení v insolvenčním právu.....	7
2.1 Současná podoba oddlužení.....	7
2.2 Úpadek a jeho následky	8
2.3 Vstup do oddlužení.....	10
2.3.1 Způsobilé osoby	10
2.3.2 Specifika návrhu na povolení oddlužení	10
2.3.3 Důvody zamítnutí a důsledky povolení návrhu na povolení oddlužení	11
2.4 Průběh oddlužení	14
2.4.1 Způsoby provedení oddlužení	14
2.4.2 Náležitosti hlasování a schůze věřitelů	21
2.4.3 Schválení či neschválení oddlužení a rozhodnutí o jeho splnění.....	22
3. Vybrané změny Akreditační a Oddlužovací novely v procesu oddlužení podnikatelů	25
3.1 Dopady Akreditační novely a navazujících úprav.....	25
3.1.1 Změny při podání návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu	25
3.1.2 Úprava přezkumných jednání.....	27
3.1.3 Souhlas s řešením úpadku podnikatele oddlužením.....	28
3.2 Dopady Oddlužovací novely	31
3.2.1 Důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení	31
3.2.2 Přílohy k návrhu na povolení oddlužení	34
3.2.3 Možnost přerušování či prodloužení oddlužení	36
3.2.4 Splátkový kalendář fyzické osoby – podnikatele.....	37
4. Očekávaný vývoj podoby oddlužení.....	39
4.1 Evropská regulace.....	39
4.2 Návrh transpoziční novely ve formě Sněmovního tisku 491	43
4.2.1 Změna procesního schématu oddlužení	44
4.2.2 Zkrácení doby nutné pro osvobození dlužníka	44
4.2.3 Možnost prodloužení oddlužení	47
4.2.4 Příjmový potenciál dlužníka.....	48

4.2.5	Ustanovení zaměřená na zvýšení efektivity, právní jistoty a doručování	49
4.2.6	Deponované srážky po rozhodnutí o úpadku	50
4.2.7	Hlavní body pozměňovacích návrhů	50
4.3	Zhodnocení transpoziční novely a její podoby	53
4.3.1	Jednotlivé pohledy na transpoziční novelu	53
4.3.2	Zhodnocení novely	55
	Závěr.....	58
	Seznam použitých zkratk.....	61
	Seznam použitých zdrojů	62
	Seznam použité literatury	62
	Seznam použitých internetových zdrojů.....	63
	Seznam použitých aktuálních právních předpisů	68
	Seznam použité judikatury	68
	Seznam ostatních zdrojů	69
	Abstrakt	71
	Klíčová slova:.....	72
	Abstract	73
	Key words:	74

Úvod

V dnešní době, která se vyznačuje velkou ekonomickou a sociální dynamikou, se stále častěji setkáváme se situacemi, kdy fyzické osoby podnikatelé čelí vážným finančním obtížím a hledají možnost, jak se z této situace dostat, při alespoň částečném zachování své ekonomické aktivity. Takovou možnost jim v současných podmínkách nabízí především institut oddlužení, který ale v tuzemské právní úpravě prochází konstantními změnami. Tyto změny jsou důsledkem interdisciplinarity institutu, který je středem pozornosti ze stran právnické, ekonomické i sociologické obce, neboť správné nastavení mechanismů oddlužení má významný vliv na stabilitu finančního systému a sociální soudržnost. Vzhledem k častým a výrazným změnám je na místě průběžně vyhodnocovat a analyzovat účinnost tohoto institutu.

Úvodní část práce se stručně zaměří na historický vývoj oddlužení za účelem zdůraznění faktu, že po většinu lidské historie nebylo možné využívat žádných sanačních způsobů řešení úpadku. V této části bude zároveň poukázáno na velice rozdílný přístup k dlužníkům v průběhu historického vývoje v porovnání s dnešní praxí. Druhá část práce přiblíží problematiku oddlužení fyzických osob podnikatelů a jeho aktuální právní rámec v České republice. Ve třetí části budou následně analyzovány podstatné změny institutu. Zaměření bude především na jejich dopad na efektivitu institutu a naplnění či nenaplnění jejich účelu. Kromě právního aspektu budou zohledněny i ekonomické a sociální důsledky těchto změn. Závěrečná část práce se bude věnovat připravované novele InsZ a jejím možným důsledkům na budoucí směřování oddlužení. Jednotlivé části práce budou obohaceny o statistická data, která pomohou znázornit vývoj institutu oddlužení.

Jedním z cílů této diplomové práce bude skrze analýzu podstatných částí aktuální a novelizované právní úpravy odpovědět na otázku, zda institut oddlužení v současné podobě představuje efektivní způsob řešení úpadku fyzických osob podnikatelů. Analyzovány budou především změny zavedené Akreditační a Oddlužovací novelou InsZ, přičemž pro doplnění celkového obrazu změn budou použita dostupná statistická data. Vzhledem k nemožnosti úplného oddělení oddlužení fyzických osob podnikatelů a nepodnikatelů bude druhým cílem této práce analýza možného vlivu připravované transpoziční novely InsZ, která v současnosti existuje jako Sněmovní tisk 491, na směřování oddlužení těchto dvou skupin. Analýza připravované novely by měla odpovědět na otázku, jaké může mít nově nastavený směr pozitivní či negativní účinky

pro oddlužení. Při hledání odpovědí na uvedené otázky bude v rámci práce využito metod komparace a literární rešerše, za použití dostupných statistických dat.

Komparace, jako výzkumná metoda, bude v této práci aplikována zejména při porovnávání zamýšlených dopadů jednotlivých novel InsZ a jejich skutečného dopadu v praxi. Tento přístup umožní identifikovat rozdíly mezi teoretickými předpoklady a reálnými výsledky, což je klíčové pro posouzení efektivity legislativních změn. V rámci této metody budou analyzovány především právní texty, odborné komentáře a odborné články.

Cílem literární rešerše bude shromáždění a analýza názorů odborníků a dostupné literatury týkající se oddlužení fyzických osob podnikatelů. V rámci rešerše budou použity monografie, odborné články a komentáře k zákonům, které poskytují teoretický rámec a kontext pro zkoumanou problematiku. Dále budou použita vybraná soudní rozhodnutí tak, aby bylo možné pochopit, jak jsou teoretické principy aplikovány v praxi. Vypracovaná literární rešerše poskytne komplexní pohled na institut oddlužení.

Vzhledem k povaze právní vědy nebude práce spočívat na výsledcích konkrétního praktického výzkumu. Ten bude částečně nahrazen využitím dostupných statistických dat, které poskytují kvantitativní pohled na institut oddlužení. V analýze budou využita například data o délce trvání procesů oddlužení a jejich výsledcích, počtu úspěšných oddlužení či výtěžnosti. Mezi zdroje statistických dat bude patřit například Ministerstvo spravedlnosti ČR, Exekutorská komora ČR či agregátory veřejně dostupných dat z insolvenčního rejstříku.

1. Historie úpadkového práva

Před tím, než se práce podrobněji zaměří na institut oddlužení, považují za prospěšné se ve stručnosti seznámit s počátky samotného insolvenčního práva (historicky také nazývaného úpadkové). Tato historická exkurze by měla demonstrovat, že nutnost úpravy vztahů mezi dlužníky a věřiteli existuje v lidstvu od doby, kdy bylo započato s první sofistikovanější obchodní činností. Zároveň by tato kapitola měla poukázat na fakt, že sanační metody řešení úpadku nebyly dlužníkům přístupné po většinu historického vývoje. Skrze tuto část bude dále možné zdůraznit rozdílný přístup k benevolenci vůči dlužníkům v moderním a historickém pojetí. Na závěr této úvodní části bude popsán vznik institutu oddlužení a okolností, které k jeho vzniku vedly.

1.1 Počátek úpadkového práva

Je velice obtížné přesně určit místo a okamžik vzniku úpadkového práva. Co je ovšem možné uvést s větší jistotou je, že nutnost řešit vztahy mezi dlužníky a věřiteli se ve společnosti objevila společně s obchodní činností. Úpadkové právo, stejně jako celá společnost, prošlo od svého vzniku dlouhým a komplikovaným vývojem. V počátcích se ovšem nedalo hovořit o právu jako takovém, nejednalo se o žádný komplexní systém, ale pouze o jednotlivé izolované způsoby, jakými zajistit uspokojení věřitelů, které mohlo spočívat jak v uhrazení dluhu, tak například v potrestání dlužníka skrze uvedení do otroctví.

Jednu z nejstarších zmínek o úpravě poměrů mezi dlužníky a věřiteli v psané podobě můžeme nalézt v Chamurappiho zákoníku, který pochází z období přibližně mezi roky 1790 a 1750 před naším letopočtem. Samotný zákoník nebyl samozřejmě zaměřen pouze na aspekty dlužníků a věřitelů, jednalo se o soubor příkazů a zákazů, který zasahoval do velké části tehdejšího života. V částech tohoto zákoníku můžeme nalézt zmínky o tom, že obchodník, který nemohl řádně splácet své dluhy, mohl být (on či člen jeho rodiny) prodán na určitý čas do otroctví, kde musel prací splatit svůj dluh.¹ V této době byla nejpravděpodobnějším důvodem vzniku dluhu právě obchodní činnost, proto se zákoník s větší mírou zaměřoval na obchodníky. Na druhou stranu bylo ovšem v částech tohoto zákoníku možné naleznout i první náznaky určité ochrany dlužníků, jelikož obchodník, který své dluhy nemohl splatit kvůli zásahu „vyšší moci“, měl být

---

¹ Chamurappiho zákoník. Bod č. 115 až 118. Dostupné na: <https://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp>.

před věřiteli ochráněn.² Je zjevné, že v počátcích vývoje dlužnicko-věřitelských vztahů byl kladen největší důraz na splnění dluhu a případná ochrana dlužníka před věřitelem zde neměla zásadní roli. Naopak velice důležitou roli začínal hrát princip dodržování kontraktu neboli princip „*pacta sunt servanda*“, který můžeme vysledovat až k Chaldejské říši.³ Ke kontraktu dle tehdejšího náhledu přistupovalo i božstvo a pokud jedna ze stran (v našem případě dlužník) kontrakt porušila, měla být stížena božím trestem.

Za hmatatelný počátek ucelenější úpravy věřitelsko-dlužnických vztahů je možné považovat úpravu v rámci starověkého Říma. V průběhu své existence tato říše položila základy, na kterých mohly být postaveny moderní kontinentální právní řády, a tedy i základy insolvenčního práva. V psané podobě se tato agenda v Římě poprvé objevila ve znění Zákona dvanácti desek z pátého století před naším letopočtem.⁴ Pokud dlužník dle tohoto zákona uznal dluh, byla mu dána lhůta 30 dnů k jeho splacení. Nesplacení dluhu v této lhůtě mohlo vést k zatčení a následnému zotročení či smrti. Z tohoto příkladu je zřejmé, že od doby Chamurappiho zákoníku nedošlo v období Zákona dvanácti desek k převratným změnám v ochraně dlužníků před věřiteli, což se změnilo až v průběhu dalšího vývoje.

S postupem času a vývojem tehdejší společnosti docházelo k podstatným změnám v celé koncepci. Například Lex Poetelia Papiria kolem roku 326 př.n.l. zrušil do té doby používaný institut dlužního otroctví, který nahradil možností exekuce na dlužníkův majetek.⁵ Zároveň také zavedl koncept „*infamie*“, jenž byl důsledkem nemožnosti splácet dluh a znamenal, že dlužník nemohl vykonávat některá právní jednání jako například pořízení pro případ smrti ve formě závěti.

V průběhu vývoje se událo mnoho změn, které byly zaznamenány a finálně sjednoceny v Corpus iuris civilis, který vznikl v 6. století. Největším přínosem byla pravděpodobně formalizace celého procesu, který byl rozdělen do několika možných variant postupu. V těchto jednotlivých variantách byly již pevně určené lhůty, ve kterých bylo nutné vykonat určité úkony. Novinkou u jednoho z postupů byla například i volba jednoho z dlužnickových věřitelů za „správce“

---

² LEVINTHAL, L. E. The Early History of Bankruptcy Law. *University of Pennsylvania Law Review and American Law Register* [online]. Vol. 66, no. 5/6, 1918, s. 223–50. [cit. 2023-12-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.2307/3314078>

³ WEHBERG, H. *Pacta sunt servanda* [online]. 1959, s. 775. [cit. 2023-12-03]. Dostupné na: https://www.trans-lex.org/129500/_wehberg-hans-pacta-sunt-servanda-53-ajil-1959-at-775/.

⁴ Zákon Dvanácti desek. Deska III, zákony 1-6. Dostupné na: https://avalon.law.yale.edu/ancient/twelve_tables.asp.

⁵ OBENCHAIN, R. Roman Law of Bankruptcy. *Notre Dame Law Review* [online]. Volume 3, issue 4. 03.01.1928, s. 177-197. [cit. 2023-12-03]. Dostupné na: <https://scholarship.law.nd.edu/ndlr/vol3/iss4/>.

dlužníkovu majetku, přičemž po volbě takového správce již dlužník nemohl se svým majetkem (pokud stále nějaký měl) disponovat. Povinností tohoto správce byl prodej dlužníkovu majetku za co nejvyšší možnou cenu a následné rozdělení výtěžku mezi věřitele. Zde již můžeme spatřit určité paralely s dnešním insolvenčním právem, které se vydalo cestou institucionalizace této funkce ve formě insolvenčního správce.⁶ Na dluhy bylo nicméně stále nahlíženo jako na závazek, který je nutné splnit i na úkor dlužníka. Možnost upřednostnění dlužníkovy ekonomické aktivity před splněním dluhu tak nepřipadala v úvahu.

1.1.1 Úpadkové právo na území dnešní České republiky

Počátky kodifikace úpadkového práva na našem území se dají vysledovat až do roku 1627, kdy došlo k přijetí Obnoveného zřízení zemského. V této podobě se ovšem dalo hovořit spíše o právu konkursním, jelikož stále neobsahovalo sanační možnosti řešení dluhů. Přestože se nejednalo o moderní úpravu ve smyslu, v jakém ji známe dnes, podařilo se jí zakotvit jednu z nejdůležitějších zásad dnešního insolvenčního práva, kterou je poměrné uspokojení věřitelů.⁷

Dalším důležitým mezníkem, který přispěl k rozvoji konkursního práva a znamenal první ucelenou úpravu tohoto odvětví na území Čech a Rakouska, byl Josefínský konkursní řád z roku 1781. Skrze přijetí této právní úpravy došlo k odstranění určité dvojkolejnosti – dualismu, mezi právy městskými a zemskými, jejichž úpravy si do té doby konkurovaly.⁸ I přes komplexnější úpravu tohoto Konkursního řádu byl ovšem stále jediným možným řešením úpadku dlužníka právě konkurs a o sanačních formách řešení úpadku zde ještě nebylo možné hovořit.⁹ Vzhledem k nepružnosti a náročnosti samotného konkursního řízení ovšem v některých případech docházelo mezi věřiteli a dlužníky k mimosoudním vyrovnáním. Jelikož byl ale tento způsob vyrovnání pouze v gesci samotných stran, nedalo se hovořit o skutečné alternativě ke konkursu. Tento nežádoucí stav byl poprvé částečně změněn přijetím ZVŘ v případě zastavení platů. Skrze tento zákon došlo k částečné institucionalizaci výše zmíněného mimosoudního vyrovnání a určitým skupinám osob tak byla nabídnuta alternativa ke konkursnímu řešení úpadku.¹⁰

---

⁶ OBENCHAIN, R. Roman Law of Bankruptcy. *Notre Dame Law Review* [online]. Volume 3, issue 4. 03.01.1928, s. 197-200. [cit. 2023-12-03]. Dostupné na: <https://scholarship.law.nd.edu/ndlr/vol3/iss4/>.

⁷ Obnovené zřízení zemské, článek L. XXII.

⁸ FINTA, M. Významné mezníky ve vývoji klasického konkursního řízení na našem území. *Právo a podnikání*. 2004, roč. 13, č. 7-8, s. 45.

⁹ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. Právní praxe. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 27-32.

¹⁰ SCHELLE, K., Frýdek, M. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava – Přívoz: KEY Publishing. 2010, s. 34.

I přes to, že byl v roce 1868 přijat KŘ, který odstranil část nedostatků předešlého Josefinského konkursního řádu, neodpovídala stále tato úprava potřebám společnosti. Požadované změny přinesla až úprava stanovená v CN, která byla do právního řádu Československé republiky přijata skrze RZ.¹¹

1.2 Vznik institutu oddlužení

Počátky samotného institutu oddlužení v moderní podobě je nutné hledat v právní úpravě USA. Prvním pokusem o umožnění oddlužení pro širší vrstvy obyvatel se stal Bankruptcy Act z roku 1841. Důvodem pro pokus o zavedení tohoto institutu byla finanční krize z roku 1837, která způsobila, mimo jiné, poklesy mezd, úbytek pracovních míst a těžkosti se splácením dluhů. Institut měl tedy umožnit všem občanům, aby se při splnění určitých podmínek mohli zbavit části svých dluhů a navrátit se do ekonomického života. Tento institut měl poskytnout všem fyzickým osobám alternativu ke konkursu, jelikož krize zapříčinila stav, kdy by obrovské množství konkursů jen dále zhoršilo situaci ve společnosti. Vzhledem ke svým nedostatkům byl ovšem zákon v nadcházejících letech zrušen. I přes krátkou účinnost tohoto zákona je možné vysledovat podstatnou změnu ve vnímání dluhů a dlužníků samotných. Do veřejného prostoru se dostala myšlenka, že pokračující ekonomická aktivita dlužníka může mít i přes odpuštění části dluhů dlouhodobě pozitivnější efekt než pouhá maximalizace okamžitě splaceného dluhu.

Následovala doba postupného vývoje, který byl završen v roce 1898 přijetím The Bankruptcy Code. Tento zákon byl obecně vnímán jako velice prodlužnický, což zapříčinilo nespokojenost velkých věřitelů. Ovšem i přes časté snahy o jeho zrušení zůstal v platnosti po několik desítek let.¹² Z pohledu oddlužení byl významný, jelikož odstranil většinu omezení, která bránila vstupu do oddlužení a zároveň opět umožnil oddlužení širokým skupinám dlužníků.¹³ Za příčinu vývoje institutu oddlužení v USA je možné považovat odlišný ekonomický vývoj v tomto regionu. Potřeba opětovného zapojení člověka do ekonomického procesu zde nakonec převážila nad striktním požadavkem maximálního splacení dluhů.

Rozdílný historický a ekonomický vývoj Evropy (převážně střední a východní) zapříčinil, že do našeho právního řádu byl institut oddlužení fyzických osob zaveden až v roce 2008 skrze InsZ.

---

¹¹ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2016, S. 27-32.

¹² SKEEL, D. A. Jr. The Genius of the 1898 Bankruptcy Act. *Bankruptcy Developments Journal* [online]. 1999, issue 321, volume 15, s. 321-341. [cit. 2023-12-03] Dostupné na: https://scholarship.law.upenn.edu/faculty_scholarship/720.

¹³ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 33-35.

2. Pozice oddlužení v insolvenčním právu

Účelem této části diplomové práce bude zejména seznámení čtenáře s aktuální podobou významných částí institutu oddlužení fyzických osob podnikatelů. Budou zde rozebrány jednotlivé části a specifika tohoto institutu, judikurní závěry a rozdíly mezi oddlužením podnikatelů a nepodnikatelů. Čtenář by měl být po přečtení této části obeznámen s tím, jakým způsobem oddlužení podnikatelů probíhá, jaké jsou na podnikatele kladeny požadavky a jaké benefity jim na druhou stranu institut přináší. Zároveň budou čtenáři poskytnuta statistická data pro komplexnější pochopení celé problematiky. Účelem této části ovšem není detailní popis každého procesu v rámci oddlužení podnikatelů. Větší část názorů na stávající právní úpravu bude uvedena v části týkající se změn InsZ v rámci nedávných novel.

2.1 Současná podoba oddlužení

Aby bylo možné se zabývat funkcí a smyslem oddlužení, je nejprve na místě upřesnit, co je účelem a funkcí samotného insolvenčního řízení jako celku. Vzhledem ke komplexní úpravě insolvenčního řízení v InsZ je možné částečně dovodit účel a smysl řízení z § 1 InsZ ve spojení s § 5 InsZ, který obsahuje základní zásady řízení, nicméně pro konkrétnější vymezení účelu se můžeme dále obrátit na judikaturu, která nám předkládá následující: *„Jde o řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů dlužníka k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů, nebo aby bylo dosaženo oddlužení dlužníka. Tento účel je třeba vykládat v souvislosti se zásadami insolvenčního řízení stanovenými v § 5 InsZ, jejichž prostřednictvím má být naplněn účel insolvenčního řízení a které spočívají mimo jiné v tom, že insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů.“*¹⁴

Při navázání na výše zmíněné rozhodnutí, již pro samotné oddlužení je možné říci, že oddlužení je jedním ze stanovených způsobů řešení úpadku dlužníka. Konkrétně se jedná o jeden ze způsobů sanačních, pro které je typickým znakem zajištění pokračování ekonomické aktivity dlužníka za současného uhrazení poměrné části dluhů. V případě likvidačních řešení úpadku naopak dochází k ukončení ekonomické aktivity dlužníka. Funkci oddlužení je dále možné extrahovat z jedné z jeho přílehlavějších literárních definic s dodatkem, že zajištění věřitelé jsou

---

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.06.2012, sp. zn. 5 Tdo 541/2012

uspokojeni dle hodnoty jejich zajištění: „způsob řešení úpadku, při kterém jsou konsolidovány dlužníkovy dluhy tak, aby byli nezajištění věřitelé uspokojeni částečně a zajištění v zásadě zcela a od zbytku dluhů byl dlužník osvobozen“.¹⁵

Od zavedení oddlužení do tuzemského právního řádu můžeme pozorovat poměrně značné využití tohoto institutu. Z dat společnosti InsolCentrum, s.r.o. vyplývá, že v letech 2022 a 2023 bylo povoleno celkem 38 618 oddlužení.¹⁶ Z dat téže společnosti dále vyplývá, že například v prvním kvartále roku 2022 činil počet oddlužení podnikatelů 27 % z celkového počtu oddlužení 5 468 v tomto čtvrtletí, přičemž pro srovnání bylo ve stejném čtvrtletí schváleno pouze 49 konkursů a 5 reorganizací malých podnikatelů (živnostníků).¹⁷ Rozložení oddlužení mezi podnikatele a nepodnikatele napovídají i statistické údaje Ministerstva spravedlnosti, dle kterých mezi roky 2020 a 2023 bylo splněno celkem 79 644 oddlužení, z čehož bylo 12 577 oddlužení podnikatelů.¹⁸ Reálný počet podnikatelských dluhů uspokojovaných v rámci oddlužení může být nicméně o poznání nižší, kvůli nerozlišování dluhů, nýbrž pouze formálnímu rozlišování dlužníků.

Z výše uvedených dat je možné vypožorovat, že oproti konkursu i reorganizaci je oddlužení mnohem přístupnějším institutem, a především pro malé podnikatele je jedinou reálnou možností sanace úpadku.

2.2 Úpadek a jeho následky

Pro správné pochopení funkce oddlužení jako jednoho ze způsobů řešení úpadku je také nutné říci, co samotný úpadek znamená a jaké jsou jeho důsledky. Z obecného ekonomického hlediska se jedná o stav, kdy došlo k selhání tvorby zisku na straně dlužníka. V InsZ můžeme nalézt úpravu úpadku v §3 InsZ, přičemž zákon zde pro podnikatele nabízí dvě formy úpadku. První formou je platební neschopnost a druhou předlužení.

---

¹⁵ HAVEL, B. Oddlužení – zbraň nebo hrozba? *Právní rozhledy*. 2007, č. 2, s. 50–55.

¹⁶ InsolCentrum, s.r.o., *Tisková zpráva* [online]. 03.01.2024. [cit. 2023-03-07]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/navzdory-stagnaci-ceske-ekonomiky-pocet-insolvenci-v-roce-2023-nestoupl-poprve-se-vsak-v-datech-vyznamne-zobrazil-moralni-hazard-strategie-odpousteni-dluhu/>.

¹⁷ InsolCentrum, s.r.o., *Tisková zpráva* [online]. 04.04.2023. [cit. 2023-03-07]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-ceske-republice-pripomina-klid-pred-bouri/>.

¹⁸ Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZGM5Yzk5NTItNjhjOS00OWE4LThjZGYtNjk5ZjBmNTVkdjNDhlliwidCI6IjFkNGY3YjIxLWM4YzYtNGZlYS1iMzMwLWM0MWNmNzJjNTdkYyIsImMiOiI9&pageName=ReportSection00d91f5458d4e5cda903>.

Platební neschopnost nastává u dlužníka ve chvíli, kdy má alespoň 2 skutečné věřitele (dle § 143 odst. 2 InsZ je zde ochrana proti falešné pluralitě) a zároveň má peněžité závazky po splatnosti po dobu delší než 30 dnů, přičemž není schopen tyto závazky plnit. K ulehčení prokázání nemožnosti plnit závazky InsZ obsahuje v §3 odst. 2 vyvratitelné domněnky. Zároveň je zde ovšem možnost pro podnikatele vedoucího účetnictví využít §3 odst. 3 InsZ, který umožňuje na základě objektivních skutečností, které jsou dlužníkovi známy, předejít rozhodnutí o úpadku. O platební neschopnost nepůjde, pokud má sice dlužník závazky po splatnosti déle než 30 dnů, ale je schopen je splnit či pokud nebyly závazky splněny jen pro neochotu dlužníka k plnění.¹⁹ Neochota může spočívat i ve spornosti pohledávky mezi dlužníkem a věřitelem. Zároveň ve svém §143 odst. 3 obsahuje InsZ změkčující ustanovení, týkající se druhotné platební neschopnosti, jejímž účelem je chránit dlužníka před protiprávním jednáním, například ze strany jeho dodavatelů.

Předlužení je z ekonomického pohledu stav zásadní nerovnováhy kapitálové struktury dlužníka zjištělný objektivně z obsahu účetnictví.²⁰ Z právního hlediska je zde opět nutná pluralita věřitelů, přičemž závazky dlužníka musejí převyšovat hodnotu jeho majetku. Dále se v §3 odst. 4 InsZ uvádí, že při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat. Možnost vzniku úpadku předlužením představuje první z rozdílů mezi oddlužením podnikatelů a nepodnikatelů.

Pokud fyzická osoba podnikatel jako dlužník zjistí nebo při náležitě pečlivosti zjistit měl, že jeho stav naplňuje jednu z definic úpadku, musí následně postupovat dle InsZ. Ten mu v takovém případě v §98 odst. 1 ukládá povinnost na sebe podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, což představuje další rozdíl proti nepodnikateli. Pokud tak dlužník neučiní, vystavuje se následnému postihu dle §99 odst. 1, jelikož bude odpovídat věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. Zároveň se dlužník případnému insolvenčnímu řízení nepodáním návrhu nevyhne, jelikož v takovém případě může tento návrh podat i věřitel.

---

¹⁹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022, s. 39.

²⁰ WINTEROVÁ, A., a MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 216.

2.3 Vstup do oddlužení

2.3.1 Způsobilé osoby

V současné podobě je institut oddlužení dostupný dle §389 InsZ, pro fyzickou osobu ve formě podnikatele i nepodnikatele a právnickou osobu, která dle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání. Ze znění tohoto ustanovení by se na první pohled mohlo jevit, že oddlužení je i pro fyzické osoby u dluhů z podnikání povoleno pouze ve formě výjimky § 389 odst. 2 InsZ, což ovšem není pravdou. Tato výjimka se uplatňuje pouze ve vztahu k právnickým osobám uvedených v § 389 odst. 1 písm. a). V minulosti bylo pro fyzické osoby podnikatele možné využít oddlužení ve vztahu k dluhům z podnikání také pouze na základě této výjimky, během pandemického stavu ovšem došlo k uvolnění podmínek. Toto uvolnění nastalo účinností Lex Covid, který byl vydán v souvislosti s pandemií koronaviru SARS CoV-2 a nyní je tedy možné ze strany podnikatelů plně využít institutu oddlužení bez nutnosti zajištění souhlasu věřitelů s tímto postupem.

Zavedením této změny došlo k vyřešení sporu, který probíhal i v rámci soudní praxe od účinnosti revizní novely InsZ z 01.01.2014 o to, jakým způsobem vykládat podmínku souhlasu věřitele. Vrchní soud v Praze zastával pozici přívětivější pro dlužníky vyslovenou takto: „*Takový souhlas totiž není předepsanou náležitostí návrhu na povolení oddlužení a ani se nevyžaduje, aby byl dán písemnou formou.*“²¹ Naproti tomu Vrchní soud v Olomouci zastával pro dlužníky méně přívětivou pozici, jelikož došel k závěru, že pokud dlužník již v insolvenčním návrhu netvrdil souhlas věřitele a následně na výzvu soudu nebyl schopen takový souhlas doložit, nemohl poté úspěšně podat návrh na oddlužení.²²

2.3.2 Specifika návrhu na povolení oddlužení

Pokud dlužník splní výše uvedenou povinnost podáním insolvenčního návrhu sám a chce využít institutu oddlužení, musí k tomuto návrhu zároveň přiložit návrh na povolení oddlužení, jak určuje § 390 odst. 1 InsZ. Pokud na druhou stranu insolvenční návrh podá osoba odlišná od dlužníka, může dlužník do 30 dnů od doručení tohoto návrhu podat svůj návrh na povolení oddlužení.

---

²¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16.10.2014, sp. zn. 2 VSPH 1995/2014

²² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23.09.2015, sp. zn. 1 VSOL 918/2015

Samotný návrh na povolení oddlužení dnes ve většině případů nemůže podat sám dlužník. Výjimkou jsou osoby uvedené v § 390a odst. 2 InsZ. Za dlužníka bude tedy návrh většinou podávat pouze advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo osoba akreditovaná ministerstvem spravedlnosti dle § 418a až § 418l InsZ. Za sepsání návrhu je také stanovena paušální odměna ve výši 4.000, - Kč či 6.000, - Kč při společném návrhu manželů. Tento stav byl zaveden Akreditační novelou. Podrobněji je o důvodech této změny pohovořeno v části věnované zmíněné novele.

Co se týče náležitostí samotného návrhu, ty jsou shodné jak pro podnikatele, tak nepodnikatele. Vždy je nutné označit dlužníka a osoby, které jsou za něj oprávněny jednat, dále údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 12 měsících, údaje o příjmech dlužníka za posledních 12 měsíců a návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší. Mírnou odchylku představuje dlužník, který navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Ten může za určitých podmínek požádat soud dle § 391 InsZ o stanovení nižších než vypočtených splátek. Návrh dále musí obsahovat přílohy uvedené v § 392 InsZ, a jelikož jsou tyto přílohy poměrně jasně vymezeny zněním zákona a nejsou rozdílné pro podnikatele a nepodnikatele, nebude jim v této práci věnována zvýšená pozornost.

Je nutné zmínit, že návrh na povolení oddlužení je ze strany dlužníka možné vzít zpět až do rozhodnutí o jeho schválení insolvenčním soudem. Tento krok ovšem znemožní dlužníkovi opětovné podání takového návrhu.

2.3.3 Důvody zamítnutí a důsledky povolení návrhu na povolení oddlužení

Po účinnosti Oddlužovací novely InsZ, která je podrobněji rozebrána v rámci další části této práce, došlo ze strany zákonodárce k rozšíření podmínek vedoucích k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Zároveň ovšem zůstávají shodné podmínky jak pro fyzické osoby podnikatele, tak nepodnikatele.

Mezi základní důvod uvedený v § 395 InsZ patří situace, kdy dlužník sleduje podáním takového návrhu nepoctivý záměr. Jelikož pojem nepoctivý záměr není v zákonné úpravě konkrétně vymezen, je nutné dojít k jeho výkladu skrze zásady insolvenčního řízení uvedené v § 5 InsZ, obecné právní principy a účel a smysl InsZ, přičemž je vždy nutné posuzovat konkrétní skutkové okolnosti případu. Vzhledem k těmto předpokladům dochází ke vzniku poměrně bohaté

judikatury, která se snaží blíže vymezovat pojem nepoctivého záměru. V jednom ze svých rozhodnutí například NS uvádí, že ani předchozí trestná činnost dlužníka automaticky nemusí znamenat jeho nepoctivý záměr: „je třeba zohlednit okruh relevantních skutečností, v konkrétním případě druh trestné činnosti, délku jejího páchání, počet poškozených a výši způsobené neuhrazené škody“.²³ Dalším příkladem, kterého se rozhodovací praxe dotkla, může být neuvedení majetku dlužníka v příloze k návrhu na oddlužení dle § 392 odst. 1 písm. a) InsZ. Dle názoru NS musí být v takovém případě prokázáno úmyslné jednání dlužníka: „*Neuvede-li dlužník v seznamu svého majetku podstatnou část svého majetku, je to podkladem pro závěr, že dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. Kdyby se prokázalo, že se tak stalo úmyslně, bylo by již na tomto základě možné důvodně předpokládat, že dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr.*“²⁴ Zároveň však NS zdůrazňuje, že je nutné ve všech případech přihlížet ke všem nedbalostem dlužníka a vyhodnocovat je souhrnně.²⁵

Dalším důvodem pro zamítnutí je neschopnost dlužníka splnit kvantitativní kritérium obsažené v § 395 odst. 1 písm. b) InsZ. Dle tohoto kritéria musí být dlužník schopen uhradit hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce, odměnu sepisovatele insolvenčního návrhu a dlužné výživné. To vše za podmínky, že následné „minimální“ splátky přihlášeným věřitelům nebudou nižší než odměna a hotové výdaje insolvenčního správce. Bohužel v této době není zcela sjednocená praxe, co do výpočtu této minimální částky. Nejčastěji ovšem dochází k výpočtu tak, aby se přihlášeným věřitelům dostalo alespoň takového uspokojení, kolik je záloha na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, což odpovídá částce 2x 1089,- Kč.²⁶

Za jednu z benevolentněji vykládaných podmínek je považován lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění jeho povinností. Důvodem pro větší míru benevolence je fakt, že dlužníci jsou ve většině případů právní laici, a proto pro ně může být orientace v insolvenčním řízení poměrně složitá.²⁷ K této problematice se vyjádřil i NS, který ve svém rozhodnutí dále rozvedl hodnocení pro opakované nedbalosti ze strany dlužníka, čímž vytyčil určité hranice pro tento benevolentnější přístup: „*Souhrnné hodnocení jednotlivých „nedbalostí“ dlužníka může*

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2021, sp. zn. 29 NSČR 26/2021

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.06.2015, sp. zn. 29 NSČR 47/2013

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2019 sp. zn. 29 NSČR 41/2017

²⁶ HORÁK, P., BILL, V. Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 26. 4. 2023. [cit. 2024-02-22] Dostupný na: <https://advokatnidenik.cz/2023/04/26/caste-nedostatky-insolvencich-navrhu-spojenych-s-navrhem-na-povoleni-oddluzeni/>.

²⁷ SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1038.

založit (i ve spojení s dalším chováním dlužníka v průběhu insolvenčního řízení) „důvodný předpoklad“ insolvenčního soudu, že oddlužením je sledován nepoctivý „záměr“.²⁸ Samozřejmě není možné dlužníkům dlouhodobě odpouštět všechna opakovaná pochybení vzhledem k principu „vigilantibus iura“, který je uplatňován v našem právním prostoru. Na druhou stranu není správné všechnu vinu za pochybení připisovat pouze dlužníkům. Je nutné poukázat na povinnost sepisovatelů insolvenčních návrhů, stanovenou § 390a odst. 1 InsZ, která těmto osobám ukládá, aby poučili dlužníka o jeho povinnostech v rámci insolvenčního řízení. V praxi je takové poučení často představováno pouze podpisem standardizovaného formuláře, ve kterém dlužník potvrdí, že byl o svých povinnostech poučen. Je ovšem otázka, zda má být tato povinnost splněna pouze tímto formálním úkonem, jelikož pokud dlužník není poučen i po materiální stránce, vytváří se tím mnohem větší prostor pro jeho chyby v dalších částech řízení. Problémy mohou například nastat v případě, kdy dlužník není dostatečně poučen o své budoucí povinnosti vynakládat nejvyšší možné úsilí k uspokojení svých věřitelů, která může znamenat i nutnost změny pracovního místa.²⁹ Jedná se o nešťastnou situaci, která může být částečně zapříčiněna faktem, že odměna za sepsání návrhu a poučení dlužníka je stanovena na poměrně nízké úrovni a sepisovatelé se tím pádem snaží o co „nejekonomičtější“ průběh celého procesu. Problematika je blíže rozebrána v další části této práce.

Po účinnosti Oddlužovací novely bylo do InsZ vtěleno i několik „časových“ testů. Jedná se o korektivy větší dostupnosti oddlužení, které mají zajistit, že nebude docházet k jeho zneužívání nepoctivými nebo opakovanými dlužníky.³⁰ Tyto testy jsou uvedeny v § 395 odst. 3, 4 a 5 InsZ, přičemž dle § 395 odst. 6 InsZ, může ve výjimečných situacích dojít k jejich nepoužití. Mezi takové situace literatura řadí například nákladnou zdravotní péči, studium či zvyšování kvalifikace nebo přírodní katastrofu.³¹ Použití této výjimky by ovšem mělo být odůvodněno konkrétními okolnostmi případu a nemělo by docházet k jejímu častému užívání, které by popíralo podstatu výjimky.

Je tedy na místě upozornit dlužníky, že i přes vyšší dostupnost oddlužení tento institut stále představuje řešení výjimečně nepříznivé finanční situace, a nikoliv jednoduchý způsob ke

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2022, sp. zn. 29 NSČR 34/2021

²⁹ HORÁK, P., BILL, V. Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 26. 4. 2023. [cit. 2024-02-22] Dostupný na: <https://advokatidenik.cz/2023/04/26/caste-ndostatky-insolvencich-navrhu-spojenych-s-navrhem-na-povoleni-oddluzeni/>.

³⁰ Důvodová zpráva k Oddlužovací novele. s. 24 Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>

³¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1388-1389.

zbavení se závazků. Ze strany dlužníků je stále nutné postupovat ve svém podnikání primárně tak, aby se s co největší pravděpodobností vyvarovali úpadku. Institut oddlužení jim ovšem může poskytnout funkci určité „záchranné sítě“ například v případě zhoršení ekonomické situace či při náhlé změně preferencí zákazníků.

Pokud byly ze strany dlužníka splněny všechny zákonem požadované podmínky, přičemž zároveň nevzal svůj návrh zpět a ze strany soudu nedošlo k odmítnutí či zamítnutí návrhu, soud zpravidla vydá rozhodnutí o povolení oddlužení. Takové rozhodnutí bývá ve většině případů spojeno s rozhodnutím o úpadku dle § 148 odst. 3 InsZ. V takovém případě dochází ke změnám obsahových náležitostí rozhodnutí o úpadku, které jsou upraveny v § 136 InsZ. Pokud ovšem dochází k podání insolvenčního návrhu ze strany věřitele a dlužník dodatečně podává návrh na povolení oddlužení, je rozhodnutí o povolení vydáváno samostatně ve lhůtě 30 dní od rozhodnutí o úpadku. Je nutné upozornit na fakt, že rozhodnutí o povolení oddlužení není možné zaměňovat se schválením oddlužení, které následuje až později a plní odlišnou funkci.

Většina dalších důsledků je spojena především s rozhodnutím o úpadku a jejich výčet nalezneme v § 140 až § 141a InsZ. Mezi další důsledky tohoto rozhodnutí spojeného s rozhodnutím o úpadku je stanovení lhůty pro věřitele k podávání přihlášek do insolvenčního řízení v § 173 InsZ, přičemž uplynutí této lhůty má za následek to, že věřitel svou pohledávku již nebude moci do insolvenčního řízení úspěšně přihlásit. Samotnému přihlašování pohledávek nebude v této práci věnován větší prostor.

2.4 Průběh oddlužení

2.4.1 Způsoby provedení oddlužení

Způsoby provedení oddlužení jsou jedním z hlavních bodů celého procesu oddlužení, které v čase procházely častými změnami. Před účinností Akreditační novely existovaly dle InsZ 2 možnosti ve formách plnění splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty. Během využívání těchto způsobů ovšem judikatura dovodila i možnost jejich kombinace.³² Tuto možnost následně převzal i zákonodárce v Akreditační novele implementací do § 398 odst. 1 InsZ, ovšem pouze v případě výslovného prohlášení dlužníka a na návrh insolvenčního správce. InsZ v současnosti po účinnosti Oddlužovací novely umožňuje provést oddlužení opět skrze dva způsoby. Jedná se o zpeněžení majetkové podstaty a plnění splátkového kalendáře se

---

³² Usnesení Vrečního soudu v Olomouci ze dne 29.10.2009, sp. zn. 2 VSOL 264/2009

zpeněžením majetkové podstaty, přičemž pro plnění splátkového kalendáře podnikatelem byla zavedena zvláštní úprava. Pro úplnost je dobré říci, že samotná majetková podstata představuje majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů a je dále upravena v § 205 až § 230 InsZ. Samotné zpeněžování je následně prováděno obdobně jako v případě konkursu dle § 283 až § 295 InsZ.

2.4.1.1 Zpráva pro oddlužení a zpráva o přezkumu

Než se blíže zaměříme na zmíněné způsoby, je vhodné zmínit se o významu dokumentu, který byl do právního řádu zaveden Akreditační novelou. Zpráva pro oddlužení je dokument, ve kterém insolvenční správce shromáždí relevantní informace tak, aby bylo následně možné rozhodnout, zda bude oddlužení schváleno a jaký způsob bude pro věřitele pravděpodobně nejvýhodnější. Pokud insolvenční správce dojde k názoru, že existují okolnosti, pro které by měl být návrh na povolení oddlužení odmítnut nebo zamítnut, taktéž je uvede v této zprávě. Zároveň v ní předloží vypočtenou výši zálohové splátky pro případ splátkového kalendáře i způsob, jakým k této částce došel. Povinností insolvenčního správce je následně zprávu aktualizovat v případě, že na straně dlužníka dojde ke změně podstatných okolností, které by měly vliv na změnu poměru uspokojení nezajištěných věřitelů. Dle § 398a odst. 4 InsZ mají účastníci možnost podat ve stanovené lhůtě po zveřejnění v ISIR námitky jak ke zprávě o oddlužení, tak zprávě o přezkumu. Námitky je nutné vždy řádně odůvodnit, jelikož není možné podání pouze blanketních námitek. Zároveň je nutné upozornit, že se k námitkám, které byly uplatněny po uplynutí lhůty, dle NS nebude přihlížet.³³

Po přezkoumání přihlášených pohledávek dle § 190 až § 202 InsZ a §410 InsZ vypracuje insolvenční správce zprávu o přezkumu. Taková zpráva musí obsahovat především záznam o jednání s dlužníkem, seznam přihlášených pohledávek a doklad o písemném vyrozumění věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena. Přezkumné jednání, po kterém je zpráva o přezkumu předložena insolvenčnímu soudu, proběhne mezi insolvenčním správcem a dlužníkem. Tento postup představuje odklon od předešlého stavu, kdy k přezkumným jednáním docházelo přímo před insolvenčním soudem. Ke změně zde došlo z velké míry kvůli jevu označovanému jako „racionální apatie“ věřitelů.³⁴ V důsledku tohoto jevu

---

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2021, sp. zn. 29 NSČR 25/2019

³⁴ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008, s. 143 a 164.

docházelo k situacím, kdy před insolvenčním soudem stanul opět pouze dlužník s insolvenčním správcem.³⁵

2.4.1.2 Zpeněžení majetkové podstaty

Aby bylo možné využít zpeněžení majetkové podstaty, musí nejdříve dojít dle § 402 InsZ k odhlasování tohoto způsobu ze strany nezajištěných věřitelů prostou většinou jejich hlasů počítanou podle výše jejich pohledávek, k čemuž i vzhledem k racionální apatii věřitelů dochází zřídka. Vždy je třeba činit rozdíl mezi uspokojováním zajištěných a nezajištěných věřitelů. U zajištěných věřitelů dochází k jejich uspokojení pouze z předmětu zajištění, a nikoliv z výtěžku zpeněžení celé majetkové podstaty. Vzhledem k nutnosti obdobného postupu jako při zpeněžení v rámci konkursu bude insolvenční správce při zpeněžování zajištění postupovat dle pokynů zajištěného věřitele. Pro uspokojení nezajištěných věřitelů se obdobně použijí ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu s tím rozdílem, že dle §398 odst. 2 InsZ do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Při tomto způsobu jsou nezajištění věřitelé uspokojováni pouze z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty, a nikoliv z příjmů dlužníka jako v případě splátkového kalendáře.

Dle §412a odst. 2 InsZ je oddlužení zpeněžením majetkové podstaty splněno po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, jestliže dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.

2.4.1.3 Plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty lze považovat za zákonodárcem preferovaný způsob, jelikož pokud nezajištění věřitelé nerozhodnou o postupu dle předchozího způsobu, rozhodne insolvenční soud dle § 402 odst. 5 InsZ o použití tohoto způsobu. Tato skutečnost je znázorněna i na četnosti splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, který dle dat dostupných z projektu isir-explorer.opendatalab z roku 2020, tedy po vstupu Oddlužovací novely v účinnost, tvořil naprostou většinu nových oddlužení.³⁶ Hlavním rysem tohoto způsobu je jeho dlouhodobé trvání a nutnost průběžně ověřovat naplnění podmínek nutných pro splnění oddlužení. Oproti přechodnému způsobu zde platí omezení pro

---

³⁵ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1421.

³⁶ Statistiky IsirExplorer. [cit. 2024-03-07] Dostupné na: https://isir-explorer.opendatalab.cz/statistiky/forma_oddluzeni?obdobi=2020&navrhujiciStrana=IS.

zpeněžení obydlí dlužníka, pokud ze zprávy pro oddlužení neplyne, že jeho hodnota přesahuje hodnotu určenou podle nařízení vlády č. 189/2019 Sb. Toto omezení má sloužit k zachování materiálního zázemí dlužníka a ke snížení fixních nákladů na udržení jeho minimální životní úrovně.³⁷ Se zavedením této výjimky lze souhlasit, jelikož její funkce je logická především ve vztahu k naplnění sociální funkce oddlužení, které nemá spočívat v likvidaci dlužníka. Nad to je možné uvést, že ve velké množině případů malých podnikatelů dochází k výkonu jejich podnikatelské činnosti ze stejného prostoru, ve kterém se nachází jejich obydlí. Pokud by tedy došlo k jeho zpeněžení, mohlo by to mít za následek menší schopnost podnikatele vytvářet ekonomickou aktivitu, což by mohlo ve výsledku vést k nižšímu uspokojení věřitelů. Dle NS je ovšem nutné při určování, které obydlí spadá do použití výjimky, postupovat restriktivně: „*Pro naplnění smyslu předmětné výjimky je třeba ji vykládat restriktivně a v žádném případě není přípustné ji vykládat širěji za limity nastavené smyslem a účelem dané normy. Při ukládání dané povinnosti tak nemá být přihlíženo k dalším faktorům, jako jsou osobní poměry dlužníka či důvody vzniku jeho úpadku.*“³⁸

Dále § 412 InsZ uvádí povinnosti, které musí dlužník při tomto způsobu plnit. Při plnění splátkového kalendáře slouží k uspokojení nezajištěných věřitelů nejčastěji srážky ze mzdy dlužníka, u kterých je nutné postupovat dle § 276 až § 302 OSŘ, přičemž ustanovení o nezabavitelné částce ve výši dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb. se užije i zde. Na rozdíl od předchozího způsobu je dále možné k uspokojení věřitelů využít mimořádných příjmů dlužníka uvedených v § 412 odst. 1 písm. b) InsZ. Při určování výše splátek pro nezajištěné věřitele je třeba u podnikatelů postupovat dle speciálního ustanovení. Co se týče výše splátek u nepodnikatelů, je třeba postupovat dle §398 odst. 3 InsZ, s výjimkou situací hodných zvláštního zřetele podle § 398 odst. 5 InsZ, kdy při splnění podmínek může být dlužníku na jeho žádost přiznána i jiná výše splátek. Jednotlivé pohledávky jsou při tomto způsobu dále rozděleny dle § 398 odst. 4 InsZ, do sedmi kategorií, přičemž první se uspokojuje odměna a hotové výdaje insolvenčního správce společně s výživným, z čehož vyplývá označení těchto pohledávek jako tzv. „superprioritní“. V případě, že dlužník podá žádost o stanovení jiné výše zálohové částky a insolvenční soud následně zcela nevyhoví této žádosti, je dlužník dle NS oprávněn podat do takového výroku odvolání.³⁹

---

³⁷Důvodová zpráva k Oddlužovací novele. s. 29-33. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2021, sp. zn. 29 NSČR 42/2021

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2022, sp. zn. 29 NSČR 71/2020

Pro správné nastavení splátek podnikatelů je nutné využít ustanovení § 398b InsZ, které bylo do zákona přidáno Oddlužovací novelou. Před sjednocením postupu v tomto ustanovení docházelo k excesům ze strany soudů jak ve prospěch dlužníků, tak ve prospěch věřitelů. Na tyto excesy je poukázáno v kapitole 3.2.4 této práce. Účelem tohoto ustanovení je určení zálohové splátky, která představuje: „pevně určenou minimální částku, kterou bude muset podnikající dlužník v oddlužení měsíčně poukázat insolvenčnímu správci k distribuci mezi nezajištěné věřitele, a to i v případě, že budou dlužníkovy příjmy v daném zdaňovacím období nižší“.⁴⁰

Pro účely správného určení zálohové částky jsou na podnikatele kladeny poměrně vysoké nároky. Základním způsobem, jak určit tuto částku, je na základě zisku za předchozí zdaňovací období či za jeho poměrnou část, přičemž dle ZDP je zdaňovacím obdobím kalendářní rok. Zisk se obecně určí jako rozdíl příjmů a uznatelných výdajů. K těmto výpočtům je samozřejmě možné použít údaje z daňového přiznání, ovšem otázkou zůstává, zda je v tomto případě možné použití výdajů dle paušálu, či zda je nutné vycházet, jako v případě § 398b odst. 4 InsZ, z reálných výdajů. Osobně jsem spíše zastáncem názoru, že při postupu dle § 398b odst. 3 InsZ, je možné vycházet kompletně z údajů v daňovém přiznání včetně použitého paušálu. Pokud by bylo záměrem zákonodárce vyloučení použití paušálů, mohl přistoupit ke stejné explicitní textaci jako v odstavci č. 4. Pokud není možné zálohovou částku určit na základě těchto údajů, nabízejí jednotlivé odstavce ustanovení subsidiární způsoby výpočtu.

V § 398b odst. 4 InsZ je nutné postupovat skrze očekávané budoucí měsíční příjmy dlužníka vycházející z rozdílu jeho reálně dosažených příjmů a reálně vynaložených výdajů za dobu jeho podnikání. Zde je nutné vycházet ze skutečných výdajů, a nikoliv výdajového paušálu. Tato skutečnost může pro část podnikatelů využívajících daňové paušály představovat problém, jelikož pro ně bude těžké tyto výdaje prokázat. Při tomto postupu bude také nutné vzít v úvahu, jakých příjmů může podnikatel v budoucnu reálně dosahovat a nevycházet pouze mechanicky z předcházejících výsledků. Následně § 398b odst. 5 InsZ nabízí výpočet skrze částku odpovídající měsíční průměrné mzdě v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku. Tento postup nijak nekoresponduje s ekonomickým výkonem

---

⁴⁰ SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1075.

dlužníka a pro spoustu menších podnikatelů by částka vypočtená tímto způsobem mohla být v praxi likvidační.⁴¹ Z tohoto důvodu se jedná spíše o podpůrný způsob.

Na konci daňového období je povinností dlužníka předložit insolvenčnímu správci všechny relevantní podklady (především účetnictví a daňové přiznání), aby mohl na základě skutečného zisku za předešlé zdaňovací období vypočítat tzv. referenční částku. Pokud byla zálohová částka, kterou dlužník v tomto období platil nižší než referenční částka, bude jeho povinností tento rozdíl doplatit. Pokud ovšem jeho zálohová částka byla vyšší, nedochází k navrácení rozdílu dlužníkovi, ten ovšem může požádat o snížení zálohové částky „*pro futuro*“.

K tomu, aby bylo možné úspěšně splnit oddlužení v tomto režimu, je nutné naplnit jednu ze tří podmínek stanovených v § 412a odst. 1 InsZ. První variantou, kterou je možné ze strany dlužníka splnit, je splacení všech nezajištěných pohledávek v plné výši. K takovému splacení může dojít kdykoliv v průběhu oddlužení, přičemž tento způsob lze uplatnit maximálně do pěti let od schválení oddlužení. Před účinností Oddlužovací novely InsZ došlo k prozkoumání splněných oddlužení v termínu od listopadu 2017 do dubna 2018, přičemž bylo zjištěno, že přibližně čtvrtina z dlužníků, kteří splnili oddlužení, uhradili 100 % svých nezajištěných pohledávek. V tomto časovém horizontu byla zároveň zjištěna průměrná míra uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši 56 %.⁴² Vzhledem k uvolňujícím se pravidlům pro dlužníky, na které bude poukázáno v další části práce, lze očekávat, že podíl oddlužení se zcela splacenými nezajištěnými pohledávkami bude do budoucna spíše klesat.

Druhou možností je splacení alespoň 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů v období do tří let od schválení oddlužení. V tomto případě by se dalo polemizovat nad tím, že pokud je dlužník schopen naplnit tuto podmínku, mohl by celkově v 5 letech splatit celý objem nezajištěných pohledávek. Velkou roli zde ovšem hraje motivace a pokud dlužník ví, že při splnění 60 % dosáhne oddlužení již za 3 roky, spíše napne síly k tomuto cíli.

Další a základní možností je splnění oddlužení v horizontu 5 let, pokud v této době dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě

---

⁴¹ HORÁK, P., BILL, V. Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 26. 4. 2023. [cit. 2024-02-22] Dostupný na: <https://advokatnidenik.cz/2023/04/26/caste-nedostatky-insolvencnich-navrhu-spoujenych-s-navrhem-na-povoleni-oddluzeni/>.

⁴² VESELÁ, J., GRÝGAR, J., HAVEL, B., CHVOJKA, J., KUCHAR, P., et al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s.115.

požadovat, přičemž platí vyvratitelná domněnka, že pokud dlužník splatil 30 % nezajištěných pohledávek, svou povinnost neporušil. Tento způsob byl opět zaveden Oddlužovací novelou a jeho důsledky budou rozebrány v další části práce.

Poslední nově zavedenou možností bylo splnění s tím rozdílem, že k oddlužení dojde již po 3 letech. Tato možnost je aktuálně dostupná pouze pro zvlášť zranitelné osoby, které se nacházejí ve starobním důchodu a osob invalidních ve 2. a 3. stupni. Rozdíl mezi těmito kategoriemi je ten, že nárok na starobní důchod musel vzniknout ještě před schválením oddlužení, aby bylo možné tuto možnost použít. Tato možnost poskytuje alespoň částečný vhled do fungování oddlužení, pokud bude v budoucnu přijata transpoziční novela InsZ, která byla nyní schválena v PSP, jako Sněmovní tisk 491. V současné době nejsou k dispozici konečná data, nicméně ta předběžná hovoří o nižší míře uspokojení věřitelů (7,1 %) v těchto tříletých oddluženích než dříve citovaná průměrná míra uspokojení věřitelů v pětiletých oddluženích, ve výši 56 % mezi lety 2017 a 2018.⁴³ Pro objektivitu je nutné uvést, že mezi lety 2017 a 2018 dosahovala míra uspokojení u osob starších 65 let nikoliv 56 %, ale 49,6 %, což ovšem stále představuje značný rozdíl oproti aktuálním předběžným výsledkům, přičemž možné dopady připravované novely, která by měla sjednotit dobu oddlužení budou rozebrány v další části práce. Pro doplnění je dobré dodat, že kratší doby oddlužení mohou také dosáhnout občané, u nichž 2/3 nezajištěných pohledávek vznikly před dosažením 18 let dlužníka.

I přes výše naznačené délky oddlužení může dojít u podnikatelů i nepodnikatelů k prodloužení maximální doby oddlužení či k dočasnému přerušení. Možnost přerušení dle § 412b odst. 1 InsZ je přípustná v maximální době 1 roku a nabízí dlužníkovi určitou míru flexibility v případě, že by došlo k nenadálé situaci, která by mu dočasně nedovolovala plnit rozvrh oddlužení. Vzhledem k obecnému zákazu přerušení insolvenčního řízení dle § 84 InsZ se jedná o speciální ustanovení, díky kterému nicméně nedochází k přerušení celého insolvenčního řízení, ale pouze průběhu oddlužení.⁴⁴ O přerušení může insolvenční soud rozhodnout pouze na návrh dlužníka či insolvenčního správce a není možné tak činit opakovaně. Při přerušení odpadá dlužníkovi povinnost hrazení stanovených splátek, ovšem zbylé povinnosti mu zůstávají zachovány.

---

⁴³ InsolCentrum, s.r.o., *Tisková zpráva* [online]. 03.01.2024. [cit. 2024-02-28]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/navzdory-stagnaci-ceske-ekonomiky-pocet-insolvenci-v-roce-2023-nestoupl-poprve-se-vsak-v-datech-vyznamne-zobrazil-moralni-hazard-strategie-odpousteni-dluhu/>.

⁴⁴ MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 1647-1648.

O prodloužení doby oddlužení může soud opět rozhodnout pouze na návrh, v tomto případě jen dlužníka, který byl podán před uplynutím rozhodné doby stanovené v § 412a odst. 1 InsZ. Prodloužení je možné schválit pouze jednou a maximálně v délce 6 měsíců, přičemž dlužník musí insolvenčnímu soudu společně s návrhem na prodloužení předložit podklady, které by takové prodloužení odůvodňovaly.

2.4.2 Náležitosti hlasování a schůze věřitelů

Pro hlasování věřitelů v rámci oddlužení se použijí obecná ustanovení InsZ kromě stanovených výjimek. Samotné hlasování je umožněno jak na schůzi věřitelů, tak mimo ni, přičemž pro svolání schůze je nutná tzv. dvojitá většina, při které musí o svolání schůze požádat nadpoloviční většina všech nezajištěných věřitelů, která zároveň disponuje nadpoloviční většinou všech nezajištěných pohledávek. K zavedení zmíněného mechanismu došlo opět především z důvodu „racionální apatie“ věřitelů a kvůli zajištění větší procesní ekonomie.⁴⁵ O svolání schůze věřitelů musí být zároveň požádáno do 7 dnů od zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy pro oddlužení v ISIR. V případě úspěšného svolání je následně na dlužníka kladena povinnost účasti na takové poradě. S tímto se dále pojí povinnost dlužníka odpovědět na dotazy položené na takové schůzi.

Co se týče hlasování mimo schůzi věřitelů, to je v zásadě umožněno, pokud již před ním měli věřitelé možnost se seznámit s podklady dlužníka v rozsahu, ve kterém jsou vyžadovány pro podání insolvenčního návrhu a návrhu na oddlužení. Pokud by věřitel hlasoval rozdílně mimo schůzi věřitelů a následně na této schůzi, bude se přihlížet pouze k jeho hlasu na schůzi. Hlasování musí být zároveň provedeno pouze skrze listinu výslovně označenou jako hlasovací lístek. Tento hlasovací lístek nesmí obsahovat žádné další právní jednání. Judikatura se zabývala i situací, kdy byl hlasovací lístek opatřen elektronickým podpisem osoby oprávněné jednat za věřitele, přičemž NS dospěl k tomuto názoru: *„Je-li hlasovací lístek, jehož prostřednictvím věřitel hlasuje o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, opatřen pouze uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné za věřitele jednat, není tím splněna podmínka úředně ověřeného podpisu, a k hlasovacímu lístku se (proto) nepřihlíží. Skutečnost, že byl hlasovací lístek zaslán datovou schránkou nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem na tom ničeho nemění.“*⁴⁶

⁴⁵ MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 149.

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2020, sp. zn. 29 NSČR 106/2018

Na schůzi věřitelů i mimo ni je nezajištěným věřitelům dáno oprávnění upozornit skrze námitky na důvody pro zamítnutí či odmítnutí návrhu na povolení oddlužení. Toto oprávnění ovšem náleží pouze věřitelům, kteří již dříve hlasovali o přijetí způsobu oddlužení, čímž by pravděpodobně mělo být dosaženo větší aktivity věřitelů. Uplynutím lhůty k podání námitek dle § 403 odst. 2 InsZ, či po skončení jednání nařízeného k projednání námitek, bude soud rozhodovat o schválení či neschválení oddlužení.

2.4.3 Schválení či neschválení oddlužení a rozhodnutí o jeho splnění

Dalo by se říci, že tato fáze představuje pro dlužníka nejdůležitější okamžik procesu oddlužení, jelikož zde insolvenční soud na základě všech dostupných podkladů rozhodne, jaký osud dlužníka čeká. V souvislosti s tímto rozhodnutím mohou pro dlužníka nastat 3 situace. Soud oddlužení schválí, neschválí a zároveň rozhodne o řešení konkursem anebo insolvenční řízení zastaví. K neschválení oddlužení dochází z již rozebraných důvodů, pro které je možné návrh odmítnout či zamítnout. Za dřívější úpravy existoval automatický postup, kdy při neschválení oddlužení bylo přistoupeno ke konkursu. Tento stav již dnes neplatí, jelikož k řešení úpadku konkursem je možné přistoupit pouze při splnění podmínek uložených v § 405 odst. 2 InsZ. Pro dlužníka je významná ta skutečnost, že může podat odvolání jak proti rozhodnutí o zastavení insolvenčního řízení, tak proti neschválení oddlužení na rozdíl od insolvenčního správce a přihlášených věřitelů. V případě zastavení insolvenčního řízení by si měl být dlužník vědom toho, že na základě upraveného seznamu pohledávek z tohoto řízení v případě, že insolvenční návrh byl podán věřitelem, je možné proti němu zahájit exekuční řízení, jelikož tento upravený seznam pohledávek je exekučním titulem.⁴⁷

Ke schválení oddlužení soud přistoupí vždy, pokud neshledá důvody pro rozhodnutí skrze dva předchozí způsoby. Rozhodnutí o schválení je možné dále rozdělit dle toho, jaký způsob oddlužení se schvaluje. Při rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dojde ze strany soudu k sepsání majetku dlužníka, který ke dni rozhodnutí náleží do majetkové podstaty dle § 406 odst. 2 InsZ. K tomuto zpravidla využívá dřívější zprávu pro oddlužení či soupis majetkové podstaty vypracovaný insolvenčním správcem. Do majetku určeného ke zpeněžení bude dále zařazen i majetek, který měl dlužník při správném postupu dle InsZ uvést v seznamu majetku, ale neučinil tak, a dále majetek z neúčinných právních úkonů. S majetkem z neúčinných právních úkonů může nastat problém s nejistotou ohledně konečného osudu tohoto

---

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.10.2020, sp. zn. 20 Cdo 2844/2020-I

majetku, který bude zpravidla záviset na výsledku incidenčního sporu iniciovaného ze strany insolvenčního správce.⁴⁸

Při rozhodnutí, kterým soud schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, ukládá dlužníkovi povinnosti dle §406 odst. 3 InsZ a po schválení oddlužení musí dlužník navíc plnit povinnosti dle §412 InsZ. Tyto povinnosti jsou shodné jak pro podnikatele, tak nepodnikatele, přičemž velice specifickou povinností ukládanou při schvalování oddlužení může být nařízení využití služby odborného sociálního poradenství. Taková povinnost může být uložena maximálně v délce 100 hodin a na návrh insolvenčního správce. Úmysl za touto povinností je zřejmý a zároveň velice pozitivní, ovšem naplnění tohoto úmyslu v praxi zatím pravděpodobně zaostává za očekáváním: „z informací od místopředsedů insolvenčních soudů vyplývá, že poradenství bylo prozatím soudy uloženo pouze v jednotkách případů a v délce několika málo hodin, obvykle maximálně dvaceti“.⁴⁹

I po schválení oddlužení ovšem může dojít k situacím dle §418 InsZ, které budou mít za následek zrušení takového oddlužení pro podnikatele i nepodnikatele, což může vést k zastavení insolvenčního řízení nebo k rozhodnutí o řešení dlužníkova úpadku konkursem. Na základě dostupných dat je ovšem nutné uvést, že ke zrušení oddlužení dochází jen poměrně zřídka. V roce 2023 došlo ke schválení 20 526 oddlužení, přičemž ve stejném roce bylo zrušeno pouze 2 542 probíhajících oddlužení.⁵⁰

Aby mohlo být závěrečně rozhodnuto o splnění oddlužení, které bylo vedeno jedním z výše uvedených způsobů, musí nejprve ze strany insolvenčního správce dojít dle § 36 odst. 2 a 4 InsZ k předložení zprávy o splnění oddlužení. Insolvenční správce v této zprávě může vyjádřit jak pozitivní, tak ovšem i negativní stanovisko ke splnění oddlužení. Insolvenční soud nutně nemusí přihlédnout pouze k tomuto stanovisku a může tedy vzít na vědomí splnění oddlužení i při negativní pozici insolvenčního správce. Soud v této situaci přihlíží především k míře uspokojení nezajištěných věřitelů a k vynaloženému úsilí k uspokojení takových věřitelů. V případě kladného soudního rozhodnutí dochází právní mocí takového rozhodnutí k ukončení

---

⁴⁸ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1451.

⁴⁹ HEJNÁ, V. Bezplatné poradenství pro zadlužené nefunguje, potvrzují odborníci. In: *Česká justice* [online]. 24.04.2020. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/04/bezplatne-poradenstvi-zadluzene-nefunguje-potvrzují-odborníci/>.

⁵⁰ Institut prevence a řešení předlužení. Statistika oddlužení [online]. K 01.02.2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na: <https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/oddluzeni/>.

insolvenčního řízení. Pokud ovšem dojde k negativnímu rozhodnutí, soud následně vydá rozhodnutí dle § 413 odst. 3 InsZ, ve kterém uloží dlužníku povinnost do doby podání nové zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku obdobně podle § 398 odst. 3 InsZ. K takové situaci může dojít například ve chvíli, kdy insolvenční správce podal svou zprávu předčasně a soud vyhodnotí, že ještě nedošlo ke splnění podmínek.

S rozhodnutím o splnění oddlužení bývá zpravidla spojeno i rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek. Může ovšem nastat i situace, kdy soud tyto dvě rozhodnutí nespojí a je tedy následně na dlužníkovi, aby podal návrh na osvobození, jak vyplývá ze znění § 416 odst. 2 InsZ. Rozhodnutí o osvobození se vydává pro pohledávky, které byly zahrnuty do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, kromě pohledávek uvedených v §416 odst. 1 InsZ. Judikatura se v minulosti zabývala i případem, kdy ze strany dlužníka došlo ke splnění všech povinností, nicméně z důvodu pochybení na straně soudu nebylo s jedním z věřitelů jednáno jako se známým věřitelem dlužníka dle § 430 InsZ. Soud následně došel k závěru, že je možné dlužníka osvobodit i od pohledávky takového věřitele.⁵¹ Ze znění § 414 odst. 3 InsZ by se mohlo zdát, že se osvobození týká i třetích osob, například dlužníkových ručitelů, takový závěr by ale nebyl správný. V těchto případech stále platí závěry uvedené ve starší judikatuře: „*insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení pohledávek v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, nezbavuje povinnosti k úhradě těchto pohledávek dlužníkovým věřitelům ani ručitele, ani jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu*“.⁵²

Jednou přiznané osvobození je ovšem možné za podmínek § 417 odst. 1 InsZ odejmout na návrh dotčeného věřitele do 3 let od přiznání takového osvobození. Zajímavostí je, že věřitelem, který je oprávněn k podání návrhu, je i takový, který se mohl přihlásit do insolvenčního řízení, ale neučinil tak.⁵³ Osvobození může také zaniknout ze zákona bez podání návrhu, v případě spáchání trestného činu dlužníkem dle §417 odst. 2 InsZ.

---

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2017, sp. zn. 29 NSČR 50/2015

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016

3. Vybrané změny Akreditační a Oddlužovací novely v procesu oddlužení podnikatelů

Účelem této části bude zhodnocení vývoje ustanovení InsZ majících podstatný vliv na průběh oddlužení podnikatelů, především ve světle provedených novel. Pozornost bude zároveň zaměřena na zvýraznění prodlužnického přístupu, kterým se aktuální právní úprava vyznačuje a na porovnání zamýšlených důsledků jednotlivých změn s jejich reálnými dopady.

3.1 Dopady Akreditační novely a navazujících úprav

3.1.1 Změny při podání návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu

Mezi jednu z hlavních změn provedenou Akreditační novelou patří nutnost podání insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení pouze skrze taxativně vymezený okruh osob tak, jak bylo naznačeno v kapitole 2.3.2 této práce. Neexistující omezení odměn za sepis návrhů a okruhu osob k tomu oprávněných vedly před implementací Akreditační novely k situacím, při kterých docházelo k poškozování nezkušených dlužníků a zneužívání jejich důvěry.⁵⁴ Vzhledem k neexistující kontrole tak mohlo docházet k tomu, že návrh na povolení oddlužení byl sepsán a následně podán i za dlužníka, u kterého bylo zřejmé, že nebude moci svůj úpadek řešit oddlužením.⁵⁵ I za takový chybný návrh ovšem dlužník musel zaplatit často nemalou sumu, což dále zhoršilo jeho finanční situaci.

Tuto změnu považuji za jednu z nejpozitivnějších změn provedených v Akreditační či Oddlužovací novele, jelikož jejím beneficentem jsou všechny zainteresované strany a nedochází tedy k pomyslnému „naklánění misky vah“ na stranu dlužníka či věřitele. Dlužník nyní ví, že nikdy nezaplatí za zpracování a podání návrhu přemrštěnou cenu a zároveň se ve většině případů nemusí bát o kvalitu svého návrhu. Vzhledem k této bezbolestné první zkušenosti s institutem oddlužení může být následkem i zvýšená důvěra dlužníka k celému následujícímu procesu. Ze strany insolvenčních soudů je tato změna pozitivní především kvůli zvýšené kvalitě návrhů, díky

---

⁵⁴ Důvodová zpráva k Akreditační novele, s. 27-29. Dostupné na: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_29_duvodova_zprava_predložena_vlade.pdf

⁵⁵ MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 1385.

kteří došlo k úbytku počtu odmítaných insolvenčních návrhů.⁵⁶ Pro profesionály sepisující jednotlivé návrhy změna zajistila narovnání podnikatelského prostředí.

Ovšem i ty nejlépe zamýšlené změny mohou mít své problémy. Jak jsem již uvedl v kapitole 2.3.2, s podáním návrhu se nyní pojí i povinnost sepisující osoby poučit dlužníka o jeho povinnostech v insolvenčním řízení dle § 390a odst. 1 InsZ, což ovšem často končí pouze formálním podepsáním předem připraveného formuláře. To je v mnoha případech nedostatečné a způsobuje to problémy v rámci dalších fází řízení.⁵⁷ Není možné tento postup dávat zcela za vinu sepisující osobě. Samotné kvalitní sepsání návrhu s velikou pravděpodobností zabere celou časovou dotaci, kterou je při ekonomickém chování možné procesu věnovat. Možnost vyřešení problému by se dala nalézt v oddělení obou těchto úkonů a nastavení samostatných maximálních odměn. Je v samotném nejlepším zájmu dlužníka, aby byl již na začátku celého procesu efektivně poučen o svých povinnostech, jelikož tím může odvrátit jejich případné porušení a s tím spojené negativní následky. Vzhledem k existenci akreditovaných osob, které tyto služby poskytují bezúplatně, by konečná volba stále zůstávala na dlužníkovi. Pokud by vzhledem ke své tíživé finanční situaci dlužník chtěl co nejvíce ušetřit, mohl by pro své poučení zvolit akreditovanou osobu a pokud by na druhou stranu chtěl být, za regulovanou částku, poučen profesionálem vystupujícím v oboru, tuto možnost by měl. Oddělení odměn za tyto úkony by samozřejmě neznamenovalo, že každý profesionál by s dlužníkem trávil hodiny detailním rozбором všech jeho povinností, ale jsem toho názoru, že by tento přístup mohl motivovat profesionály k vytvoření např. určitého standardizovaného intenzivního hodinového „školení“, ve kterém by se dlužník dozvěděl to nejpodstatnější. Pro profesionály by to sice znamenalo časovou investici do přípravy „školení“, toto školení by ovšem následně mohli poměrně snadno využívat pro větší množství dlužníků. Výsledkem takového postupu by měla být vyšší informovanost dlužníků promítající se do rychlosti a kvality celého průběhu oddlužení.

Z dříve citovaných zdrojů je možné dojít k závěru, že ustanovení z větší části naplnilo svůj účel, především co se týče zlepšení kvality jednotlivých návrhů. Na druhou stranu ovšem nedošlo

---

⁵⁶ ŠRÁMEK, D. Anketa: Jak po roce hodnotíte akreditační novelu insolvenčního zákona? In: *Česká justice* [online]. 17.08.2018. [cit. 2024-03-09]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/08/anketa-jak-po-roce-hodnotite-akreditační-novelu-insolvenciho-zakona/>.

⁵⁷ PASEKOVÁ, E. Insolvenční správce Pavel Körner: Mnoho dlužníků nadále s překvapením zjišťuje, že oddlužení jim majetek nezachrání. In: *Česká justice* [online]. 03.10.2020. [cit. 2024-03-10]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/10/insolvenci-spravce-pavel-korner-mnogo-dlužniku-nadale-s-překvapením-zjišťuje-že-oddlužení-jim-majetek-nezachrání/>.

k naplnění účelu informování dlužníků o jejich povinnostech v rámci procesu oddlužení, který byl zaveden Oddlužovací novelou.

3.1.2 Úprava přezkumných jednání

Změna v konání přezkumných jednání, která byla zmíněna v kapitole 2.4.1.1, představuje úpravu, která měla z insolvenčních soudů sejmout břemeno značné administrativní zátěže.⁵⁸ Před přijetím Akreditační novely bylo nutné, aby každé přezkumné jednání v rámci oddlužení probíhalo před insolvenčním soudem. Vzhledem k četnosti oddlužovacích řízení mohlo docházet i k situacím, kdy během pracovního dne bylo nařízeno několik takových jednání, na kterých ve většině případů docházelo pouze k vyjádření předem připravených stanovisek ze strany dlužníka a insolvenčního správce.⁵⁹

V nynějším stavu dochází k jednání pouze mezi insolvenčním správcem a dlužníkem, přičemž Oddlužovací novelou bylo postaveno na jisto, že takové jednání je ukončeno skončením osobního jednání mezi insolvenčním správcem a dlužníkem. V případě, že se dlužník k osobnímu jednání nedostaví, zastává literatura názor, s nímž se ztotožňují, že k ukončení takového jednání dochází pravděpodobně uplynutím dne, kdy se měl dlužník k osobnímu jednání dostavit.⁶⁰ Po skončení tohoto jednání je ovšem nutné předložit zprávu o přezkumu ke schválení insolvenčnímu soudu, čímž se agenda vrací v jiné formě na stejné místo.

Na výsledek této úpravy zaznávají smíšené reakce. Jedním z názorů je, že vzhledem k tomu, že odpovědným orgánem za finální schválení zůstal insolvenční soud, nedošlo k žádnému skutečnému odebrání břemene, a naopak v některých případech došlo ke zvýšení zátěže.⁶¹ Další názor přiznává úpravě pozitivní efekt, přičemž poukazuje na určitou transformaci povinností soudců.⁶² Komentářová literatura se v tomto bodu omezuje na konstatování faktu, že vzhledem

---

⁵⁸ Důvodová zpráva k Akreditační novele s.99-100. Dostupné na: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_29_duvodova_zprava_predlozena_vlade.pdf.

⁵⁹ VESELÁ, J., GRYGAR, J., HAVEL, B., CHVOJKA, J., KUCHAR, P., et al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s.186.

⁶⁰ MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021, s. 1611.

⁶¹ ŠRÁMEK, D. Místopředseda soudu Zadražil: Oddlužovací novela může zpomalit vyřizování insolvenčních věcí. In: *Česká justice* [online]. 09.06.2018. [cit. 2024-03-10]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/06/mistopredseda-soudu-zadrazil-oddluzovaci-novela-muze-zpomalit-vyrizovani-insolvencnich-veci/>.

⁶² VESELÁ, J., GRYGAR, J., HAVEL, B., CHVOJKA, J., KUCHAR, P., et al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s.185.

k odpadnutí nutnosti nařizování přezkumného řízení a ve většině případů i odpadnutí nutnosti svolávat schůzi věřitelů, došlo k odlehčení břemene na straně soudů.⁶³

Z mého pohledu je nutné na tuto změnu nahlížet z hlediska celkového systémového rozložení. V tuzemském oddlužovacím řízení má stále hlavní roli insolvenční soud, který vystupuje jako konečný „strážce“ zákonnosti celého procesu. Pokud by mělo opravdu ve velké míře dojít k odlehčení břemene soudů, muselo by dojít k relativizaci tohoto přístupu a ke zvýšení role insolvenčního správce. Na příkladu schválení zprávy o přezkumu je tento stav zřejmý, jelikož pokud by zákonodárce chtěl soudům ve větší míře ulehčit, musela by tato agenda soudům odpadnout a na insolvenčního správce by musel být kladen větší důraz. Netvrdím, že by byl tento přístup správný, pouze tvrdím, že bez výraznější změny celkové koncepce je poměrně nesnadný úkol soudům jejich agendu výrazně odlehčit. S jistotou ovšem existují i způsoby, skrze které by bylo možné soudům agendu ulehčit alespoň částečně i bez velkých koncepčních změn. Jedním takovým způsobem by mohlo být například zasílání přihlášek do insolvenčního řízení přímo insolvenčnímu správci, který by provedl kontrolu přihlášky a soud by následně pouze vykonal zápis do ISIR.⁶⁴

Nakonec je třeba podotknout, že tato konkrétní změna směřovala dle mého názoru správným směrem, jelikož její smysl, stejně jako smysl změny uvedené v kapitole 3.1.1, byl ve zlepšení samotného procesu oddlužení pro jeho účastníky. V důsledku jejího přijetí nedošlo k vychýlení věřitelsko-dlužnického vztahu a je tedy možné změnu hodnotit vcelku pozitivně, přestože zcela nenaplnila očekávání.

3.1.3 Souhlas s řešením úpadku podnikatele oddlužením

Samotná možnost oddlužení podnikatelů, výslovně stanovená v § 389 InsZ, prošla v uplynulých letech velice významnými změnami. V právní úpravě účinné do 31.12.2013 bylo oddlužení možné pouze pro dlužníka, který nebyl podnikatelem. Výklad ustanovení prošel v následujícím období značným vývojem, přičemž nejprve byl za dlužníka, který nebyl podnikatelem, považován ten, kdo neměl živnostenské oprávnění, ani dluhy ze svého podnikání či dluhy

---

⁶³ SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1110.

⁶⁴ MACL, J. *Dopad novel insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. a č. 31/2019 Sb. na institut oddlužení*. Rigorózní práce [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. 2019. [cit. 2024-03-10]. Dostupné na: <https://theses.cz/id/hw8f6x/>.

z dobrovolně převzaté podnikatelské činnosti.⁶⁵ Tento výklad byl následně judikaturou rozvinut do té podoby, že nebylo možné používat takto striktní vymezení, a naopak bylo nutné v každém případě posuzovat např. dobu vzniku konkrétního dlužníkového závazku z podnikání či dobu ukončení podnikání.⁶⁶ Celkově ovšem musím souhlasit s názorem, že tento stav byl velmi nesystémový a vůči podnikatelům silně diskriminační.⁶⁷ Vzhledem k dnešnímu poměru podnikatelů a nepodnikatelů v oddlužení i k objemu dlužných finančních prostředků je zřejmé, že větší celospolečenské riziko představuje zadlužování domácností. Zároveň judikatura již dříve konstatovala, že mezi jednotlivce, kteří procházející oddlužením patří i osoby, které si svůj úpadek přivodily z velké části svým nezodpovědným jednáním spočívajícím například v řetězení úvěrů a půjček či utrácením peněz v hracích automatech.⁶⁸ Z mého pohledu by tedy nebylo správné poskytovat možnost oddlužení takto lehkovězně jednajícím osobám a na druhé straně ji neposkytnout podnikatelům při jejich neúspěchu, který je přirozenou součástí velké většiny podnikatelských záměrů.⁶⁹

Úprava účinná od 01.01.2014 umožnila vstup do oddlužení i podnikateli, který ovšem nesměl mít dluhy z podnikání. Pokud taková osoba měla dluhy vzniklé z podnikání, bylo její oddlužení možné pouze na základě výjimek obsažených v § 389 odst. 2 InsZ, přičemž nejčastější z těchto výjimek byla založena na souhlasu věřitele pohledávky z podnikání, s řešením úpadku oddlužením. Problematika výkladu souhlasu takového věřitele nebyla jednoznačná, což bylo rozebráno v kapitole 2.3.1. Výkladový rozkol byl vyřešen až účinností Akreditační novely, která doplnila § 389 odst. 2 písm. a) InsZ, o nevyvratitelnou právní domněnku. Skrze tuto domněnku zákonodárce stanovil, že věřitel s oddlužením souhlasil, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělil, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko neodůvodnil. Pro odůvodnění literatura doporučovala postup dle kritérií již citovaného usnesení NS ze dne 21.04.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009, aby měl věřitel větší jistotu, že bude nesouhlas správně odůvodněn.⁷⁰ Domněnka byla zavedena společně se změnou § 399 InsZ, která odstranila povinné konání schůze věřitelů a zavedla odlišné kvorum pro její

---

⁶⁵ MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 878-879.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.04.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009

⁶⁷ Advokát Richter o oddlužení podnikatelů: Objem úvěrů je jen zlomkem počtu úvěrů domácností. In: *Česká justice* [online]. 30.05.2019. [cit. 2024-03-28]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2019/05/advokat-richter-o-oddluzeni-podnikatelu-objem-uveru-je-jen-zlomkem-poctu-uveru-domacnosti/>.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2011

⁶⁹ SPRINZ, P. Kdo ještě je a kdo už není podnikatel aneb subjektivní přípustnost oddlužení dnes a „zítra“. In: *Právní rozhledy*. 2013, č. 10, s. 361-364.

⁷⁰ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1341.

svolání skrze tzv. dvojitou většinu, převážně kvůli již dříve zmiňované „racionální apatii“ věřitelů.

Pokud bychom hodnotili změnu ve formě domněnky odděleně, bylo by možné ji zhodnotit jako změnu, která zvýšila právní jistotu v oblasti, kde bylo obtížné najít judikurní shodu. Dle mého názoru je ovšem nutné ji hodnotit spíše ve světle řetězu dalších změn (jak předcházejících, tak následujících), díky kterým je pro podnikatele snazší dosáhnout oddlužení. Pokud vezmeme v potaz účel oddlužení dle ministerstva spravedlnosti ČR: „*navrácení dlužníka do oficiálního plnohodnotného ekonomického a sociálního života při maximální možné míře ochrany práv věřitelů*“.⁷¹ V kombinaci s jedním z důsledků oddlužení podnikatele spočívající dle judikatury v: „*přenášení podnikatelského rizika krácením míry uspokojení jejich pohledávek na dlužníkovy věřitele*“.⁷² Je zřejmé, že není možné u podnikatelů dosáhnout oddlužení bez určitých negativních důsledků (což ovšem není možné ani u nepodnikatelů). Otázkou tedy je, zda zákonodárce upřednostňuje spíše právo podnikatele na návrat do ekonomického života, či ochranu věřitelů. Skrze současný vývoj je možné jednoznačně říci, že zákonodárce dlouhodobě upřednostňuje návrat do ekonomického života, což se odráží i v úpravě provedené § 32 odst. 2 Lex Covid, která pro podnikatele definitivně odebrala nutnost souhlasu věřitelů s oddlužením. Hodnocení těchto změn je tedy velmi subjektivní podle toho, na jaké straně názorového spektra se hodnotitel nachází.

Osobně bych výše popsané změny hodnotil pozitivně, jelikož jsem názoru, že širší možnost oddlužení podnikatelů může v delším časovém horizontu být celospolečensky výhodnější, pro což je možné uvést několik argumentů. Již z podstaty podnikání jsou podnikatelé často nuceni podstupovat rizika, což v případě úspěchu může přispívat k inovacím a ekonomickému růstu. Možnost oddlužení poskytuje podnikatelům druhou šanci, což může být klíčové pro zachování jejich „podnikatelského ducha“ a pro opětovné zahájení podnikatelských aktivit po případném naplnění rizika a následném neúspěchu. Bez přístupu k oddlužení by mnoho podnikatelů v případě nezdaru čelilo trvalým finančním problémům, což by mohlo odrazovat další potenciální podnikatele od vstupu do podnikatelského prostředí. Výsledky určitých studií naznačují, že větší míra benevolence vůči regulaci oddlužení menších podnikatelů vede ve

---

⁷¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu Oddlužovací novely, str. 12. [cit. 2024-03-28]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1811/File27191.pdf?attachment-filename=6204933-2018-01-29-zneni-se-zmenami-6331712.pdf>.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2011, sp. zn. 29 NSČR 20/2009

většině případů k nárůstu jejich počtu v daném státě.⁷³ Tito podnikatelé následně skrze svou činnost vytvářejí více ekonomických statků, čímž dochází k pozitivnímu efektu pro celou ekonomiku. Zároveň přístup podnikatelů k oddlužení může být přínosem i pro věřitele. V situaci, kdy by dlužník čelil dluhovému zatížení bez možnosti oddlužení, by se věřitelé dostávali do situace, kdy by své pohledávky mohli vymáhat téměř pouze prostřednictvím exekuce či konkursu, což by pro ně vzhledem k míře výtežnosti také nemuselo být výhodné. Oddlužení nabízí strukturovaný a předvídatelný způsob, jak získat alespoň částečné uspokojení svých pohledávek, což může být v konečném důsledku efektivnější a výhodnější. Další pozitivní důsledky snadnějšího přístupu podnikatelů k oddlužení zmiňuje i Směrnice EU, která uvádí například zabránění vyloučení takových podnikatelů z trhu práce.⁷⁴ Ovšem i benevolence v přístupu k oddlužení by dle mého názoru měla mít určité meze, kterým se budu věnovat v další části této práce.

3.2 Dopady Oddlužovací novely

3.2.1 Důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

Jednou z největších změn provedenou Oddlužovací novelou bylo zrušení 30% hranice předpokládaného uspokojení nezajištěných věřitelů jako podmínky pro vstup do oddlužení. Tato hranice byla dříve považována za jednu z nejzásadnějších překážek vstupu do oddlužení pro osoby, které se ocitly v „dluhové pasti“.⁷⁵ Osoby nacházející se v této situaci byly často nezaměstnané a neexistovala pro ně cesta, jak se z tíživé situace dostat. Účelem změny tedy bylo umožnit těmto osobám přístup k institutu oddlužení jako nástroji pro cestu z takové situace. I kvůli tomuto cíli existovaly před přijetím Oddlužovací novely obavy, že dojde ke skokovému nárůstu počtu oddlužení. Důvod této změny se tedy z větší části netýkal dlužníků podnikatelů, ovšem zrušení 30% hranice se stalo platným i pro ně. V § 395 InsZ dále došlo ke změnám zmíněným v kapitole 2.3.2.

Po vstupu Oddlužovací novely v účinnost skutečně došlo k nárůstu počtu povolených oddlužení, ovšem nikoliv v předpokládaných násobcích. V roce 2018, tedy před účinností Oddlužovací

---

⁷³ ARMOUR, J., CUMMING, D. J. Bankruptcy Law and Entrepreneurship. ECGI – Law Working Paper No. 105/2008. *American Law and Economics Review*, Forthcoming, *University of Cambridge Centre for Business* [online]. 18.07.2007. Research Working Paper No. 300, s. 18. [cit. 2024-03-14]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=762144>.

⁷⁴ Směrnice EU Bod č. 16

⁷⁵ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu Oddlužovací novely, str. 19. [cit. 2024-03-14]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1811/File27191.pdf?attachment-filename=6204933-2018-01-29-zneni-se-zmenami-6331712.pdf>.

novely, bylo (při zaokrouhlení na stovky) povoleno 20 100 oddlužení, v roce 2019 činil počet 29 000 a následně v roce 2020 klesl na 26 700.⁷⁶ Při pohledu na statistiky exekucí můžeme zjistit, že v roce 2018 činil jejich počet 822 000, v roce 2019 následně 790 000 a v roce 2020 již 732 916, přičemž od roku 2020 dochází ke konstantnímu mírnému poklesu.⁷⁷ Při pohledu na zmíněná data je možné konstatovat, že změna dosáhla požadovaného efektu pouze z menší části a v dluhové pasti tedy stále zůstává poměrně velké množství občanů. Důvodů, proč nedošlo k požadovanému transferu z exekucí do insolvencí, může být více, ovšem pracovní materiál NERV, citující mimo jiné výzkum PAQ Research, z. ú., mezi 2 nejpravděpodobnější důvody řadí nízkou informovanost občanů o možnostech a výhodách oddlužení a vyšší peněžní srážky v oddlužení oproti nepřednostní exekuci.⁷⁸⁷⁹

Přestože se zmíněný problém transferu z větší míry netýká fyzických osob podnikatelů, jeho případné nesprávné řešení by mohlo. Vyřešení nízké informovanosti občanů je bod, kterému nelze nic vytknout. Nejedná se pouze o problém občanů zasažených exekucí, ale o systémový celospolečenský problém pomalu se zvyšující, avšak stále nízké, úrovně finanční gramotnosti v ČR.⁸⁰ Pokud pomineme fakt, že pro úspěšné navýšení finanční gramotnosti by byla zapotřebí celostátní změna školských vzdělávacích programů, nejrychlejším způsobem jak informovat dnešní dlužníky o výhodách oddlužení by byla pravděpodobně poměrně masivní informační kampaň ze strany státu i neziskových organizací, a to především v regionech s největším množstvím probíhajících exekucí. Jsem ovšem přesvědčen o tom, že koncepčně pojatá a správně komunikovaná informační kampaň tohoto druhu by mohla mít v dlouhodobém horizontu pozitivní účinek jak pro dlužníky, tak pro ekonomiku.

Problém s vyššími peněžními srážkami v oddlužení oproti nepřednostním exekucím je ovšem bod, při jehož řešení by se naopak mohlo napáchat více škody než užitku. Základní premisou oddlužení je, že i dlužník, který byl před zahájením oddlužení „ekonomicky nezodpovědný“,

---

⁷⁶ VESELÁ, J., GRYGAR, J., HAVEL, B., CHVOJKA, J., KUCHAR, P., et al. *Insolvence 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021, s.111.

⁷⁷ Statistika Exekutorské komory České republiky [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné na: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

⁷⁸ NERV. Pracovní materiál, PS Ekonomika domácností: *Redukce počtu lidí v předlužení a související šedé ekonomiky* [online]. s. 5. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Redukce-poctu-lidi-v-predluzeni-a-souvisejici-sede-ekonomiky.pdf>.

⁷⁹ PAQ Research, z. ú. 26.05.2022, *Faktory odrazující od vstupu do oddlužení* [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://www.paqresearch.cz/post/faktory-odrazujici-od-vstupu-do-oddluzeni/>.

⁸⁰ Ministerstvo financí ČR. *Finanční gramotnost 2020, Zpráva z výzkumu pro Ministerstvo financí ČR* [online]. 09.04.2020. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/vysledky-mereni-financni-gramotnosti-20-3286>.

může při svém dočasném uskromnění a vynaložení maximální možné snahy dosáhnout po určité době odpuštění zbývajících dluhů. Toto je jednoznačná výhoda oproti exekuci, o kterou se však svou aktivitou musí přičinit sám dlužník. Pokud by zákonodárce uvažoval o dalším „zatraktivnění“ oddlužení skrze snížení srážek do výše podobné exekucím, došlo by, dle mého názoru, k obrovským negativním dopadům na věřitele. Je možné předpokládat, že by se velice snížila výtěžnost oddlužení pro věřitele podnikatelů i nepodnikatelů a byla by tedy dále podstatně narušena „rovnováha“ věřitelsko-dlužnického vztahu. Řešení se tedy nabízí spíše na straně podmínek nepřednostních exekucí.

Opuštění podmínky očekávaného 30% uspokojení nezajištěných věřitelů představovalo klíčovou změnu pravidel, která byla vnímána i v rámci laické veřejnosti.⁸¹ Při hodnocení této změny je nutné poukázat na fakt, že nedokázala z větší části naplnit svůj předpokládaný účel. Tento účel byl přitom důvodem, kterým bylo možné ospravedlnit posílení dlužníka uvnitř věřitelsko-dlužnického vztahu. Nenaplnění původního záměru může být jedním z důvodů, proč roste počet profesionálů, kteří vidí ve stále silnějším prodlužnickém přístupu závažný problém.⁸² Posílení dlužníků mělo částečně vyvažovat zakotvení „časových testů“, které je možné hodnotit pozitivně. Před pevným zakotvením v InsZ bylo na insolvenčních soudech, aby příkládaly váhu dřívějším insolvenčním řízením ze strany dlužníka, které tak činily optikou nepoctivého záměru.⁸³ Ovšem v kontextu celé Oddlužovací novely nemohlo ani toto zakotvení zabránit vychýlení věřitelsko-dlužnického vztahu.

Zrušení této podmínky nepřineslo výrazný vliv na počet oddlužení podnikatelů v letech následujících po účinnosti Oddlužovací novely. Počet probíhajících oddlužení podnikatelů v roce 2018, tedy před Oddlužovací novelou, byl 3 375, následně v roce 2019 se jednalo 4 062 řízení a

---

⁸¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1385.

⁸² DVOŘÁKOVÁ, V. Kam až povede lidská benevolence aneb oddlužení jako zbraň dlužníka na věřitele. In: *Advokátní deník* [online]. 07.05.2020. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2020/05/07/kam-az-povede-lidska-benevolence-aneb-oddluzeni-jako-zbran-dluznika-na-veritele/>.

⁸³ SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1036-1037.

v roce 2020 o 3 777 řízení.⁸⁴ Nejedná se tedy o nárůst, který by mohl dle mého názoru vyvážit snížení výtěžnosti oddlužení pod 50% hranici.⁸⁵

3.2.2 Přílohy k návrhu na povolení oddlužení

Nejzásadnější z příloh, které od účinnosti Oddlužovací novely není nutné podávat společně s návrhem na povolení oddlužení, jsou darovací smlouvy či smlouvy o důchodu s ověřeným podpisem a seznam a závazků dlužníka.

Podmínka dokládání smluv darovacích či smluv o důchodu byla primárně spojena s původním požadavkem pro vstup do oddlužení zmíněným výše, tedy předpokládané 30% uspokojení nezajištěných věřitelů. Pro dlužníky, kteří nedosahovali dostatečných příjmů ke splnění této podmínky, byla často jediným řešením právě jedna ze zmíněných smluv. Využití těchto smluv prošlo před účinností Oddlužovací novely poměrně značným judikaturním vývojem. Prvotní výklad předložený Vrchním soudem v Olomouci umožňoval jejich využití pouze jako doplněk k příjmu samotného dlužníka.⁸⁶ Tento výklad byl ovšem následně relativizován jak samotným Vrchním soudem v Olomouci, tak i Vrchním soudem v Praze, který podal následující výklad: „*Takovéto finanční plnění, k němuž se třetí osoba dobrovolně zavázala, je tedy zcela legitimním příjmem dlužníka, jenž proto také může být pro plnění splátkového kalendáře použit.*“⁸⁷ Plnění z těchto smluv bylo tedy postaveno na roveň příjmů dlužníka, což ve výsledku mohlo vést k pozitivnímu výsledku pro věřitele, jelikož mohli dosáhnout větší míry uspokojení. Jak ovšem ukázala praxe, problém těchto smluv spočíval (a stále spočívá) v tom, že v některých případech docházelo k jejich uzavírání pouze formálně, aby bylo možné například využít zatajené příjmy dlužníka a dosáhnout tak minimálního možného uspokojení věřitelů.⁸⁸ K tomuto jevu může stále docházet i v prostředí aktuální právní úpravy při snaze dlužníka dosáhnout 60% či 100% uspokojení věřitelů. Dle analýzy Ministerstva vnitra byl v průběhu roku 2020 podíl oddlužení

---

⁸⁴ Statistiky Ministerstva spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 2024-06-15]. Dostupné na: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZGM5Yzk5NTItNjhjOS00OWE4LThjZGYtNjk5ZjBmNTVkNDhlliwidCI6IjFkNGY3YjIxLWM4YzYtNGZIYS1iMzMwLWM0MWNmNzJjNTdkYyIsImMiOiJ9&pageName=ReportSection00d91f5458d4e5cda903>.

⁸⁵ JIRMÁSEK, T. Desatero pro výtěžnější oddlužení. In: *Epravo* [online]. 05.02.2021. [cit. 2024-06-15]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-pro-vyteznejsi-oddluzeni-112516.html>.

⁸⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.10.2011, sp. zn. 3 VSOL 362/2011

⁸⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.04.2015, sp. zn. 3 VSPH 182/2015

⁸⁸ HORÁK, P., BILL, V. Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 26. 4. 2023. [cit. 2024-02-22] Dostupný na: <https://advokatnidenik.cz/2023/04/26/caste-nedostatky-insolvencich-navrhu-spojenych-s-navrhem-na-povoleni-oddluzeni/>.

s výskytem darovacích či důchodových smluv 17,4 %.⁸⁹ Vzhledem ke složitosti prokazování tohoto jevu je ovšem velice náročné zjistit, v jakém procentu případů k simulovanému jednání docházelo před zrušením 30% podmínky uspokojení a v jakém procentu případů k němu dochází dnes.

Tato změna sama o sobě má pouze důsledky odlehčení administrativní zátěže pro dlužníka, jelikož již nemá důvod smlouvu s ověřeným podpisem předkládat při návrhu na povolení oddlužení. Optikou této změny je ovšem možné vidět další dopady zrušení podmínky předpokládaného 30% uspokojení nezajištěných věřitelů. Před jejím zrušením existovala motivace dlužníků k zajištění dostatečných finančních prostředků i jiným způsobem než pouze svým vlastním příjmem, aby dosáhli alespoň minimální nutné míry uspokojení věřitelů.⁹⁰ Pokud pomineme výše zmíněné případy simulovaného uzavírání smluv, je velice pravděpodobné, že zrušená podmínka měla pozitivní vliv na motivaci dlužníků. I ve světle těchto dopadů je obtížné vnímat zrušení podmínky jako zcela správný krok.

Příloha seznamu závazků dlužníka byla taktéž spojena s podmínkou procentuálního uspokojení věřitelů. Nutnost tohoto seznamu odpadla společně s odpadnutím povinnosti soudu zkoumat její splnění. Pro dlužníka nicméně stále zůstává zachována povinnost osvědčení úpadku stanovená v § 3 InsZ a je tedy stále povinen doložit alespoň 2 věřitele. Tato povinnost nicméně představuje značně sníženou administrativní zátěž v porovnání se sestavením a následnou kontrolou kompletního seznamu.⁹¹

Je tedy možné shrnout, že odebrání nutnosti zmíněných příloh bylo logickým krokem po odebrání podmínky předpokládaného procentuálního uspokojení nezajištěných věřitelů a pozitivní efekt odebrání příloh lze vidět především ve zmenšené administrativní zátěži. Na druhou stranu dochází k odkrytí částečného negativního dopadu odebrání podmínky předpokládaného procentuálního uspokojení nezajištěných věřitelů.

---

⁸⁹ PASEKOVÁ, E. Nekalý úmysl či nouze? Šestina dlužníků vstupuje do insolvence s darovací smlouvou. In: *Česká justice* [online]. 05.11.2020. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/11/nekaly-umysl-ci-nouze-sestina-dluzniku-vstupuje-do-insolvence-s-darovaci-smlouvou/>.

⁹⁰ VESELÝ, P. Darovací smlouva v oddlužení a její neplnění. In: *Epravo* [online]. 18.10.2018. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/darovaci-smlouva-v-oddluzeni-a-jeji-neplneni-108253.html?mail>.

⁹¹ STRNAD, Z. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*. Roč. 11, 2019, č. 1, s. 23-31

3.2.3 Možnost přerušení či prodloužení oddlužení

Tyto dvě změny zakotvené do § 412b) InsZ Oddlužovací novelou patří mezi ty, které nevzbudily u laické či odborné veřejnosti přílišné kontroverze. Účel přerušení oddlužení byl zákonodárcem uveden v důvodové zprávě následovně: „*Účelem přerušení průběhu oddlužení je zastavit po konkrétně stanovenou dobu některé účinky oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, aniž by se dlužník vystavoval riziku nesplnění oddlužení v původně předpokládané době*“.⁹² Již ze samotné existence tohoto institutu je možné dojít k závěru, že účel této změny byl naplněn, jelikož dlužník má dnes možnost poměrně flexibilně reagovat na nenadálou změnu svých poměrů návrhem na přerušení oddlužení.

V průběhu přijímání Oddlužovací novely se ovšem vyskytl bod, který neměl zcela zřejmé řešení, a tímto bodem byla odměna insolvenčního správce a náhrada hotových výdajů v průběhu přerušeno oddlužení.⁹³ V porovnání s celkovou komplexností insolvenčního řízení může tento problém působit poměrně banálně, nicméně pro dlužníka, který se ocitne v situaci, kdy žádá o přerušeno oddlužení, může tato položka představovat významný náklad. Samotná odměna byla nakonec vyřešena novelizací Vyhlášky o odměně, která v § 3 odst. 3 písm. b), stanovila odměnu v průběhu přerušeno oddlužení na 30 % oproti standardní výši. Vyhláška o odměně ovšem neupravila výši hotových výdajů a odborná literatura se nyní nemůže na této výši zcela shodnout. Část autorů za použití teleologického výkladu dochází k názoru, že je nutné i na hotové výdaje aplikovat obdobné snížení jako na odměnu.⁹⁴ Na druhé straně existuje názor, že i v průběhu přerušeno oddlužení náleží insolvenčnímu správci náhrada hotových výdajů v nezměněné výši.⁹⁵ Vzhledem k § 7 Vyhlášky o odměně, který náhradu hotových výdajů v případě oddlužení určuje jako paušální částku a taktéž za použití teleologického výkladu v kombinaci s argumentem „*a maiori ad minus*“ se spíše klaním k názoru, že je nutné obdobně jako odměnu zkrátit i hotové výdaje insolvenčního správce. Jiná situace by ovšem nastala ve chvíli, kdy by hotové výdaje byly stanoveny jako výdaje skutečné a bylo by nutné je dokládat. V takovém případě bych se přikláněl k názoru, že není nutné takové výdaje poměrně zkracovat.

---

⁹² Důvodová zpráva k Oddlužovací novele. s. 30 Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>

⁹³ STRNAD, Z. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*. Roč. 11, 2019, č. 1, s. 23-31

⁹⁴ SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1131.

⁹⁵ JIRMÁSEK, T. *Odměna insolvenčního správce: komentář*. Beckovy komentáře. Praha: C.H. Beck, 2021, s.206.

Co se týče institutu prodloužení oddlužení, jeho smysl definoval zákonodárce následovně: „*Smyslem navrhované úpravy je nevystavovat dlužníka v odůvodněných případech povinnosti nadále plnit splátkový kalendář, jestliže během standardní doby 3 let nebo 5 let nedosáhne požadované hranice uspokojení věřitelů pouze o relativně nepatrnou hodnotu*“.⁹⁶ Dlužníkovi byla tedy tímto institutem opět částečně zvýšena flexibilita v hraničních případech splnění či nesplnění oddlužení v konkrétním časovém úseku. Při prodloužení doby oddlužení nejsou přítomny nejasnosti ohledně odměny či náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, jelikož ty jsou po tuto dobu standardní.

Přestože se oba instituty dají považovat za další krok ve zvýhodnění postavení dlužníků, je na místě sdělit, že zasahují do standardního průběhu oddlužení ve chvílích, kdy je to z hlediska lidského přístupu i účelu zákona vhodné. Jejich dopad do oddlužení je tedy dle mého názoru možný, až na nejasnost s hotovými výdaji insolvenčního správce, hodnotit pozitivně. Fungování těchto institutů v dnešní době bylo blíže popsáno v kapitole 2.4.1.3.

3.2.4 Splátkový kalendář fyzické osoby – podnikatele

Pravděpodobně neočekávanější změnu pro dlužníky podnikatele přinesla Oddlužovací novela ve formě specifického způsobu pro výpočet zálohové a referenční částky při oddlužení formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Aktuální způsob výpočtu nalezneme v § 398b InsZ a jeho fungování bylo blíže rozebráno v kapitole 2.4.1.3.

Před účinností Oddlužovací novely bylo nutné využívat pro výpočet § 398 odst. 3 InsZ, který určoval dlužníkovi ke splácení ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohly být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky, přičemž bylo (pro nepodnikající fyzické osoby stále je) pouze poznámkou pod čarou odkazováno na § 279 odst. 2 OSŘ. Toto řešení zákonodárce bylo pro podnikatele velice nešťastné, jelikož ustanovení § 279 OSŘ hovořilo o srážkách z čisté mzdy, kterou ovšem podnikatel ve většině případů nepobírá. Dalším ustanovením, které na základě výkladu přicházelo v úvahu pro výpočet částky, bylo ustanovení § 318 OSŘ, které ovšem určovalo poměr pohledávek podléhajících výkonu rozhodnutí pro podnikatele odlišně od předchozího ustanovení.

---

⁹⁶ Důvodová zpráva k Oddlužovací novele. s. 30 Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>

V praxi následně docházelo k situacím, kdy byl používán různý způsob výpočtu, a navíc i různý základ pro tento výpočet, jelikož nebylo zcela zřejmé, zda při výpočtu dle § 318 OSŘ používat jako základ příjem dlužníka ponížený či neponížený o výdaje.⁹⁷ Různost názorů týkajících se způsobu výpočtu a obtížnost samotného výpočtu připouštěli i jednotliví soudci insolvenčních soudů, kteří se taktéž neshodli na jednotném přístupu.⁹⁸ Důsledkem tohoto rozkolu ve výkladu nekompletní právní úpravy došlo k situaci, kdy se v této záležitosti nedalo hovořit o právní jistotě. Dle toho, který soud preferoval konkrétní přístup, bylo možné, aby při využití jednotlivých přístupů na stejný případ došlo v průběhu 5 let trvání oddlužení k rozdílům ve výších uhrazených částek i v desítkách tisíc korun.⁹⁹

Z výše uvedeného je zřejmé, že i přes nedokonalosti úpravy zavedené v § 398b InsZ došlo k výraznému posunu v posílení právní jistoty dlužníků podnikatelů. Princip založený na zálohové a referenční částce umožňuje podnikatelům se již před schválením oddlužení připravit na výši budoucích splátek bez nutnosti zjišťovat, jaký konkrétní postup používá insolvenční soud, do jehož působnosti jejich případ spadá. Je tedy možné souhlasit s literaturou a konstatovat, že tato změna naplnila svůj účel a pomohla tak zpřehlednit a sjednotit část procesu oddlužení podnikatelů.¹⁰⁰

---

⁹⁷ JIRMÁSEK, T. Oddlužení podnikatelů – provádění srážek. In: *Epravo* [online]. 29.09.2014. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatelu-provadeni-srazek-95269.html?mail>.

⁹⁸ Insolvence 2008 a.s. Zpráva o plnění oddlužení: Dobrý sluha, ale zlý pán. In: *Česká justice* [online]. 10.07.2018. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/07/zprava-plneni-oddluzeni-dobry-sluha-zly-pan/>.

⁹⁹ VESELÝ, P., HAŠOVÁ, K. Srážky z příjmů podnikatelů v oddlužení – co soudce, to názor. In: *Epravo* [online]. 13.10.2017. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/srazky-z-prijmu-podnikatelu-v-oddluzeni-co-soudce-to-nazor-106523.html>.

¹⁰⁰ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 1429.

4. Očekávaný vývoj podoby oddlužení

Účelem této části práce bude rozbor podstatných částí Směrnice EU, která přinesla nutnost implementace několika podstatných bodů, které se týkají primárně oddlužení podnikatelů. V návaznosti na tento bod dojde k prozkoumání implementační novely InsZ, která má zpracovat podstatné části Směrnice EU do tuzemského právního řádu. Na konci této části bude zhodnocena podoba novely v aktuálním znění po přijetí v PSP.

4.1 Evropská regulace

Vzhledem k členství České republiky v Evropské Unii již není možné, aby tuzemské insolvenční právo fungovalo pouze jako samostatný právní obor čistě v rámci tuzemského právního řádu. Je nutné zajistit, aby tento právní obor byl v souladu s právem Evropské Unie za účelem zajištění funkčnosti insolvenčního práva napříč Evropskou Unií.

Přestože má insolvenční právo významný vliv na pohyb kapitálu a poskytování služeb, jež lze považovat za hlavní pilíře Evropského jednotného trhu, existují mezi jednotlivými členskými státy v tomto právním odvětví stále značné rozdíly. Tyto rozdíly představují velké překážky k dalšímu rozvoji unie kapitálových trhů, jelikož mezi členskými státy dochází k nerovnostem v rámci jednotlivých insolvenčních řízení.¹⁰¹

Na základě snahy o zvýšení harmonizace právních řádů členských států a limitace nerovností došlo i v případě insolvenčního práva k přijetí poměrně značného množství právních aktů, přičemž nejaktuálnějším takovým aktem s důsledky pro oddlužení je Směrnice EU. Tato směrnice se týká především tří hlavních oblastí, kterými jsou preventivní restrukturalizace, úprava oddlužení podnikatelů a obecnější ustanovení pro zefektivnění insolvenčních řízení. Jejím účelem je, mimo jiné, zajištění přístupu podnikatelů k preventivní restrukturalizaci či úplnému oddlužení v kratším čase, možnost startu nového podnikání bez břemene předchozích dluhů a odstranění překážek bránících uplatňování základních svobod, jako je například již zmíněný volný pohyb kapitálu či svoboda usazování.¹⁰² S konceptem nového startu, známém v angličtině jako „*fresh start*“, pracovala v minulosti již například Světová banka v jedné ze svých zpráv,

---

¹⁰¹ *Insolvency proceedings, EU activities in the area of cross-border insolvency cases* [online]. [cit. 2024-05-23] Dostupné na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-justice/civil-and-commercial-law/insolvency-proceedings_en?prefLang=cs.

¹⁰² Směrnice EU, recitál č. 1

přičemž jej spojovala s pozitivními důsledky, jako je například zvýšení produktivity, snížení nákladů na zdravotnictví a sociální péči a maximalizaci ekonomické aktivity.¹⁰³

Jak již bylo zmíněno v předchozí části této práce, jedním z důvodů pro implementaci této regulace jsou i výsledky studií, které s určitou dávkou pravděpodobnosti prokazují, že insolvenční právo, které je blíže nakloněno podnikatelům, přispívá k nárůstu počtu malých podnikatelů.¹⁰⁴ Je třeba podotknout, že díky použití právní formy směrnice, a nikoliv nařízení, se může výsledná implementace v jednotlivých státech lišit v bodech, kde Směrnice EU ponechává státům větší prostor pro uvážení. Vzhledem k zaměření této práce bude důraz kladen především na části Směrnice EU, které se přímo dotýkají institutu oddlužení.

Z jednotlivých článků Směrnice EU (č. 1, 20, 21...), recitálů (č. 5, 16...), jakož i z jejího samotného účelu jasně vyplývá zaměření regulace primárně na podnikatelské subjekty. Z článku 1 odst. 4 a recitálové části, která je nezávaznou a doporučující částí každé směrnice, především z recitálu č. 21 ovšem vyplývá, že ustanovení týkající se oddlužení mohou jednotlivé státy vztáhnout i na řízení spotřebitelů, přičemž je tento postup doporučen. Rozsah subjektů, na které se práva a povinnosti z této Směrnice EU vztahují, se tedy může v jednotlivých státech značně lišit. Problémem využití stejných pravidel pro oddlužení spotřebitelů může být absence podstatnějšího majetku ve velké části oddlužení u nízkopříjmových osob, což může zapříčinit podkopání základního principu insolvenčního řízení, kterým je spravedlivé rozdělení výtěžku mezi věřitele.¹⁰⁵ V souvislosti s tímto je možné uvést, že jedním z nedostatků Směrnice EU je nepřítomnost jakýchkoliv vodítek pro určení, zda se v konkrétním případě jedná o oddlužení podnikatele či nepodnikatele.¹⁰⁶ Pro státy, které se rozhodnou rozlišovat tyto dvě řízení, tedy neexistuje žádné pomocné kritérium, které by bylo možné pro rozlišení použít.

---

¹⁰³ World Bank Group. *World – Working group for the treatment of the insolvency of natural persons (English)* [online]. 01.01.2014 [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/120771468153857674/world-working-group-for-the-treatment-of-the-insolvency-of-natural-persons>.

¹⁰⁴ ARMOUR, J., CUMMING, D. J. Bankruptcy Law and Entrepreneurship. ECGI – Law Working Paper No. 105/2008. *American Law and Economics Review*, Forthcoming, University of Cambridge Centre for Business [online]. 18.07.2007. Research Working Paper No. 300. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=762144>.

¹⁰⁵ McCORMACK, G. Chapter 7: The European restructuring directive. Cheltenham, UK: *Edward Elgar Publishing* [online]. 2021. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: https://www-elgaronline-com.ezproxy.is.cuni.cz/display/9781789908800/13_chapter7.xhtml.

¹⁰⁶ REMIGIUS, J. Discharge of Debts of Insolvent Entrepreneurs Under the Restructuring and Insolvency Directive. *Utrecht Journal of International and European Law* [online]. 2023, 38(1), p. 64–75. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://doi.org/10.5334/ujiel.606>.

Mezi nejdůležitější povinnosti vyplývající pro jednotlivé státy z článků 20, 21 a 22 patří především povinnost zajistit podnikatelům v úpadku přístup k alespoň jednomu postupu, jenž může vést k úplnému oddlužení, přičemž doba oddlužení nesmí přesáhnout 3 roky, kromě specificky uvedených případů. Účelu oddlužení je dle článku 2 odst. 1 bod č. 10 a recitálu č. 75, možné dosáhnout zpeněžením majetku, splátkovým kalendářem či jejich kombinací. V případě, že je v určitém státu k úplnému oddlužení nutné splacení části dluhu, je stát povinen zajistit, aby výše této splacené části odpovídala konkrétní situaci dlužníka. Za zmínku také stojí možnost států při plném oddlužení požadovat ukončení podnikatelské činnosti. Tato možnost jde dle mého názoru proti samotné podstatě oddlužení, které má být především sanačním řešením úpadku, které má umožňovat pokračování ekonomické činnosti.¹⁰⁷ Pokud ovšem dojde k úspěšnému oddlužení, jsou státy povinny zajistit, aby jakékoliv závazky činnosti spojené se skutečností, že byl podnikatel v úpadku, skončily v okamžiku úspěšného oddlužení. Při splnění povinností nutných k oddlužení má zároveň dojít k naplnění účinků oddlužení bez nutnosti zahajovat další separátní řízení.

Na základě článku 23 může za určitých situací dojít k omezení či nepřiznání práva na oddlužení dle uvedených podmínek. Tato jednotlivá omezení mohou být brána i jako určitý základ ochrany věřitelů. Problémem ovšem je, že závazně jsou státy nuceny transponovat pouze odchylku v prvním odstavci, jelikož další odstavce již závisí čistě na úvaze konkrétního státu. Základní situací, kdy může dojít k omezení či odebrání práva na oddlužení, kterou jsou státy nuceny implementovat, je případ, kdy podnikatel v úpadku jednal nepoctivě či ve zlém úmyslu vůči svým věřitelům či dalším zainteresovaným stranám při zadlužování, během insolvenčního řízení nebo v průběhu splácení dluhu. Příklady takového jednání ovšem Směrnice EU uvádí pouze v rámci nezávazného recitálu č. 79 a je tedy opět na jednotlivých státech, aby určily, jaké jednání je možné považovat za nepoctivé či provedené ve zlém úmyslu, což může vést ke značným výkladovým rozdílům, přičemž členské státy mohou například pro využití oddlužení vyžadovat, aby podnikatelé prokázali, že z jejich strany byla naplněna podmínka poctivého jednání.¹⁰⁸ Vzhledem k důležitosti rovnováhy v rámci věřitelsko-dlužnického vztahu je možné souhlasit

---

¹⁰⁷ GARRIDO, J. M., DeLong, C. M., RASEKH, A., and ROSHA, A. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. *IMF Working Papers* [online]. 2021, 152, A001, p. 30. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/152/article-A001-en.xml>.

¹⁰⁸ GARRIDO, J. M., DeLong, C. M., RASEKH, A., and ROSHA, A. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. *IMF Working Papers* [online]. 2021, 152, A001, p. 30-31. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/152/article-A001-en.xml>.

s názorem, že ustanovení o ochraně věřitelů jsou v rámci Směrnice EU spíše nedostatečná, jelikož většinu odchylek článku 23 nejsou státy povinny transponovat.¹⁰⁹

Účelem článku 24 je zajistit, aby podnikatel v úpadku, který má dluhy vzniklé z podnikání a zároveň i osobní dluhy vzniklé mimo rámec podnikatelských činností, které nelze přiměřeně oddělit, byly pro účely úplného oddlužení řešeny v jediném řízení. Pokud je možné tyto dluhy oddělit, mohou členské státy stanovit, že tyto dluhy budou řešeny buď v oddělených, avšak koordinovaných řízeních, nebo v témž řízení.

Mezi ustanovení, která mají zajistit zrychlení jednotlivých procesů, včetně oddlužení, je možné zařadit článek 28. Je zde stanoven minimální okruh situací, které má být možné řešit elektronickou formou. Mezi tyto situace patří přihlašování pohledávek, předkládání restrukturalizačních plánů nebo splátkových kalendářů, zasílání oznámení věřitelům a podávání námitek a odvolání.

Celkově je možné říci, že články 20-24 včetně doprovodných recitálů představují pouze určitý společný minimální standard a nejedná se tedy o vyčerpávající úpravu. Tato Směrnice EU má nastavit přívětivější režim pro „čestné“ dlužníky napříč členskými státy, zajistit zmírnění nákladů spojených s výběrem příznivějšího soudního prostředí a umožnit podnikatelům nový začátek bez zátěže starých dluhů.¹¹⁰

Otázkou ovšem zůstává, zda je Směrnice EU v této podobě skutečně schopná docílit široké harmonizace podmínek oddlužení napříč členskými zeměmi. Nutnost vztáhnout úpravu oddlužení povinně pouze na fyzické osoby podnikatele, s doporučením pro nepodnikatele, umožňuje přizpůsobit pravidla oddlužení národním podmínkám. Na druhou stranu však tato diverzita může vést k rozdílným úrovním ochrany a možnostem oddlužení v různých státech, což oslabuje samotný cíl směrnice o harmonizaci. Stejný dopad mohou mít následně i například široce formulované odchylky v článku 23 Směrnice EU. Jelikož při nesprávné implementaci jednotlivých výjimek a odchylek může docházet k ne zcela efektivní transpozici zamýšlených pravidel.

---

¹⁰⁹ REMIGIJUS, J. Discharge of Debts of Insolvent Entrepreneurs Under the Restructuring and Insolvency Directive. *Utrecht Journal of International and European Law* [online]. 2023, 38(1), p. 64–75. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://doi.org/10.5334/ujiel.606>.

¹¹⁰ McCORMACK, G. Chapter 7: The European restructuring directive. Cheltenham, UK: *Edward Elgar Publishing* [online]. 2021. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: https://www-elgaronline-com.ezproxy.is.cuni.cz/display/9781789908800/13_chapter7.xhtml.

Zároveň i přes nezávaznost doporučení rozšíření implementace na fyzické osoby nepodnikatele není možné přehlédnout efekt tohoto doporučení, který je viditelný například v zákonodárném procesu k transpoziční novele InsZ, kdy je tímto doporučením poměrně značně argumentováno. Dle mého názoru se při zařazení tohoto doporučení do textu Směrnice EU nejednalo o správný postup. I vzhledem ke specifickým podnikatelského prostředí a očekávaným dopadům transponovaných ustanovení měla být problematika nepodnikatelů ponechána do samostatného právního dokumentu.

Pro úplnost je nutné uvést, že transpozice největší části Směrnice EU zahrnující i část týkající se oddlužení měla proběhnout do 17. července 2021, či v určitých případech po notifikaci do 17. července 2022. Do dnešního dne ovšem Česká republika Směrnici EU v části oddlužení netransponovala.

4.2 Návrh transpoziční novely ve formě Sněmovního tisku 491

Jak již bylo uvedeno výše, Česká republika nedokázala v daném čase úspěšně transponovat podstatnou část Směrnice EU. Důvodů k tomuto zpoždění existuje celá řada, od epidemie koronaviru SARS CoV-2, přes probíhající válečný konflikt spojený s energetickou krizí, až po nutnost vypořádání rozsáhlých připomínek k podobě transpoziční novely. Dne 30.06.2023 již ovšem došlo k předložení finální podoby této novely PSP ze strany vlády ve formě Sněmovního tisku 491, který byl následně 22.05.2024 schválen PSP ve 3. čtení, ve znění přijatých pozměňovacích návrhů.

Průběh tvorby transpoziční novely byl poznamenán poměrně výrazným negativním hodnocením ze strany akademické obce i jednotlivých zájmových skupin hájících převážně zájmy věřitelů. Tento negativní přístup byl zapříčiněn především skutečností, že se jedná v pořadí již o několikátou novelizaci InsZ, která vychyluje rovnováhu věřitelsko-dlužnického vztahu opět na stranu dlužníků. Přestože novela transponuje Směrnici EU, v určitých případech jde i nad nutný rozsah transpozice, přičemž nejvíce zřejmým bodem je vztáhnutí tříleté maximální doby pro oddlužení na všechny kategorie dlužníků. Tento krok je konkrétním projevem poskytnutí „nového startu“, který akcentuje Směrnice EU. Současně s těmito změnami novela ovšem zakotvuje i skutečnosti důležité pro větší míru právní jistoty, například ve formě možnosti odvolání o rozhodnutí dle § 398 odst. 5 InsZ, či ujasnění způsobů určení zálohové splátky pro

splátkový kalendář podnikatele. Podstatné změny této novely a jejich možné dopady na oddlužení budou blíže rozebrány v následujících kapitolách.

4.2.1 Změna procesního schématu oddlužení

Jednou z podstatných změn představených transpoziční novelou je důsledné oddělení podmínek pro přiznání osvobození dlužníka od předešlých dluhů dle § 414 InsZ, ve znění novely a podmínek pro vydání rozhodnutí o splnění oddlužení dle § 413 InsZ, ve znění novely.¹¹¹ V aktuální právní úpravě fakticky existoval stav, kdy okamžik splnění oddlužení a okamžik přiznání osvobození splývaly v jeden. Je možné, že k takovým situacím bude docházet i po účinnosti novely, ovšem dle nového znění § 413 odst. 6 InsZ budou muset být současně splněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o osvobození podle § 414 InsZ, jakož i předpoklady pro vydání rozhodnutí o splnění oddlužení. Novela využívá možnosti dané v článku 21 odst. 3 Směrnice EU a fakticky tedy v § 413 odst. 3 InsZ zavádí novou fázi procesu oddlužení, která může zahrnovat zpeněžení a rozdělení zbývajících majetku.

Rozdělení okamžiků přiznání osvobození a rozhodnutí o splnění oddlužení je na první pohled viditelná v novém znění § 412 InsZ, které zároveň přidává pro dlužníka několik povinností. Nově jsou totiž jednotlivé povinnosti dlužníka rozděleny na ty, které je nutné plnit do dne, kdy dojde ke splnění předpokladů pro osvobození dle § 412a InsZ, a na ty, které je nutné plnit i po tomto okamžiku. Vzhledem k omezenému rozsahu řízení, které bude pokračovat po splnění podmínek v § 412a InsZ, je logické, že i povinnosti dlužníka v této části řízení budou již značně omezené a budou se týkat převážně součinnosti při zpeněžování majetku. Ze znění § 417 InsZ upraveného novelou zároveň vyplývá, že tyto povinnosti bude v určitých případech dlužník nucen plnit až do 3 let od okamžiku přiznání osvobození.

4.2.2 Zkrácení doby nutné pro osvobození dlužníka

Pravděpodobně nejkontroverznější částí novely je zkrácení základní doby nutné pro osvobození při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty z 5 let na 3 roky pro všechny kategorie dlužníků (osvobození po 3 letech plnění nutných povinností se ovšem vztahuje i na oddlužení zpeněžením majetkové podstaty). Jak již bylo zmíněno v předchozí části této práce, možnost osvobození dlužníka v průběhu 3 let zde již existuje, je ovšem vázána na podmínku splacení 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů, či na specifické kategorie dlužníků,

---

¹¹¹ Důvodová zpráva k transpoziční novele. Body č. 40-42 a 45. [cit. 2024-05-25]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

jako jsou lidé ve starobním důchodu či ve 2.-3. stupni invalidity. Novela tuto podmínku v souladu se Směrnicí EU opouští a váže osvobození na splacení takové části dluhů, která odpovídá schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům dlužníka. Unifikací pravidel pro všechny dlužníky také odpadají výjimky vázané na zmíněné specifické kategorie dlužníků.

Tomu, aby nedocházelo k opakovanému zneužívání zkrácené doby nutné k osvobození, se snaží novela čelit zavedením minimální doby, která musí uplynout od posledního úspěšného osvobození, které dlužník absolvoval ve tříletém režimu. Tato doba činí 20 let od přiznání osvobození a je nutné ji vykládat společně s novelizovaným ustanovením § 395 odst. 3 InsZ, které stanoví, že pokud při opakovaném podání návrhu na oddlužení neuběhlo od posledního osvobození alespoň 12 let, soud takový návrh zamítne (s výjimkou dle ustanovení § 395 odst. 6 InsZ). Dochází zde tedy ke vzniku několika režimů, které jsou totožné jak pro podnikatele, tak nepodnikatele. Základní tříletý režim, po kterém následuje období 12 let od osvobození, kdy není možné využít institut oddlužení a následně režim, kdy již od předchozího osvobození uplynulo 12 let, ale ještě neuplynulo 20 let, což zapříčiňuje, že osvobození je možné dosáhnout během 5 let. Novela zde tedy při stanovení odchylky využívá možnosti článku 23 odst. 2 písm. d) Směrnice EU, což je nutné vnímat jako nezbytný a správný krok při zkrácení doby nutné k osvobození dlužníka v oddlužení. Pokud by tímto způsobem nedošlo ke zpřísnění možnosti využití zkrácené doby, jednalo by se již o neúnosný zásah do věřitelsko-dlužnického stavu. Dle důvodové zprávy k novele mají tyto ustanovení navíc posílit výchovný efekt oddlužení a deklarovat sníženou toleranci vůči opakovanému úpadku dlužníka.¹¹²

Vzhledem k rozdílům mezi skupinou fyzických osob podnikatelů a nepodnikatelů existují i rozdílné argumenty pro zkrácení doby jejich oddlužení. V případě podnikatelů jsou některé tyto argumenty zřejmé již ze Směrnice EU. Zmírnění podmínek oddlužení by mělo především umožnit rychlejší návrat k plnohodnotnému podnikání, které může vést k vytváření nových pracovních míst, což může dále stimulovat hospodářský růst. Jedná se tedy o součást dlouhodobé snahy EU o podporu konkurenceschopnosti v rámci jednotného trhu EU. Vzhledem k současnému poměru oddlužení podnikatelů oproti nepodnikatelům lze také předpokládat, že nárůst počtu oddlužení podnikatelů, při snížení doby nutné k osvobození, nebude představovat celkový nárůst počtu oddlužení v desítkách procent a riziko náhlého přetížení systému oddlužení tedy není nepřijatelně vysoké.

---

¹¹² Důvodová zpráva k transpoziční novele. Body č. 46-53. [cit. 2024-05-26]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

Argumenty pro mírnější podmínky i vůči nepodnikatelům také nesou svou váhu. Jedná se především o možnost přesunu dlužníků z exekučních řízení do oddlužení a následného návratu takových dlužníků do legální ekonomiky, což by mělo mít v dlouhodobé perspektivě pozitivní vliv na ekonomiku.¹¹³ Argumentem, který přímo souvisí s podnikateli, je také možná obtížnost rozlišování podnikatelských a nepodnikatelských dluhů, což zmiňuje i Směrnice EU ve svém recitálu č. 21. Dalším silným argumentem je možné zmírnění sociální nerovnosti či napětí skrze totožný přístup ke všem dlužníkům, bez ohledu na jejich pracovní status.

Osobně se domnívám, že zkrácení doby nutné pro osvobození fyzických osob podnikatelů je krokem správným směrem. Tento postup představuje přijatelný poměr možného rizika vůči možným pozitivním dopadům. V případě naplnění pozitivního scénáře může v dlouhodobém horizontu dojít k navýšení počtu fyzických osob podnikatelů a tím i ke zvýšení ekonomické aktivity. V případě negativního scénáře, při kterém by došlo ke značnému nárůstu počtu oddlužení i výše prostředků, od jejichž hrazení by měli být podnikatelé osvobozeni, by tento nárůst stále činil pouze menší část celkového počtu oddlužení a prostředků v něm. Systém by tedy byl snáze schopen tento výkyv absorbovat.

Co se týče argumentu obtížného rozdělování podnikatelských a nepodnikatelských dluhů, je možné poukázat na jedinečnou pozici české judikaturní praxe v rámci Evropy, kdy po dlouhá léta byly soudy nuceny rozlišovat mezi podnikatelskými a nepodnikatelskými dluhy.¹¹⁴ Navázáním na tuto praxi a nastavením dodatečných formálních požadavků (např. nutnost živnostenského oprávnění po dobu 2 let) by bylo možné se vyvarovat snahy nepodnikatelů o zařazení do kategorie podnikatelů.

Na druhou stranu se domnívám, že rozšíření zkrácené doby osvobození pro všechny dlužníky správným krokem v současné chvíli není. Poměr možného rizika a možných pozitivních dopadů je zde z důvodu značného počtu nepodnikatelů v oddlužení vychýlen. Pokud bude novela přijata ve znění nyní schválených pozměňovacích návrhů, dojde navíc k přiblížení výše splátek ve

---

¹¹³ NERV. Pracovní materiál, PS Ekonomika domácností: *Redukce počtu lidí v předlužení a související šedé ekonomiky* [online]. s. 5. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Redukce-poctu-lidi-v-predluzeni-a-souvisejici-sede-ekonomiky.pdf>.

¹¹⁴ RICHTER, T. Harmonizační fake news? Poznámky k návrhu evropské směrnice o restrukturalizačních rámcích. In: *Cliffordchance.com* [online]. 13.11.2018. s. 6. [cit. 2024-06-16]. Dostupné na: https://www.cliffordchance.com/briefings/2018/11/harmoniza_ni-fake-news-poznamky-k-navrhu-evropske-smrnice-o-res.html.

vícečetných exekucích a oddlužení, což je aktuálně považováno za jednu z největších překážek zvýšení počtu nepodnikatelů v oddlužení.¹¹⁵ Je tedy možné, že kvůli zvýšenému zájmu dojde ke skokovému zvýšení počtu oddlužení a na rozdíl od situace po přijetí Oddlužovací novely skutečně dojde k přetížení systému oddlužení. Tomuto efektu by bylo možné se vyvarovat i při současném rozšíření okruhu osob, pro které by bylo dostupné osvobození v kratším časovém rámci. Takového výsledku by bylo možné dosáhnout pomocí rozšíření skupiny zvláště zranitelných osob, mezi které v současnosti patří především lidé ve starobním a invalidním důchodu. Rozšířením této skupiny by mohlo dojít k více „cílené“ pomoci osobám, u kterých zákonodárce vyhodnotí nutnost benevolentnějšího přístupu při současné minimalizaci rizika přetížení systému.

4.2.3 Možnost prodloužení oddlužení

Výsledná doba nutná k přiznání osvobození bude moci být prodloužena na základě novelizovaného ustanovení § 412b InsZ. Prodloužení doby o 6 měsíců na žádost dlužníka zůstává zachováno a nově zde přibude možnost prodloužení z moci soudu až o 12 měsíců, pokud ze strany dlužníka bude docházet k porušování stanovených povinností. Ustanovení tedy bude umožňovat soudu flexibilnější přístup, jelikož v minulosti mohl soud na porušování povinností reagovat pouze pomocí zrušení schváleného oddlužení dle § 418 InsZ. Zároveň došlo přijetím jednoho z pozměňovacích návrhů k včlenění možnosti prodloužení oddlužení (pravděpodobně myšlena doba dle § 412a odst. 1 písm. b) InsZ) až o dalších 6 měsíců u případů hodných zvláštního zřetele. Důvodová zpráva k pozměňovacímu návrhu nicméně kromě neplacení ze strany dlužníka neuvádí, o jaké konkrétní případy by se mohlo jednat.¹¹⁶ Prodloužení doby nutné k osvobození dlužníka je příkladem využití další z výjimek, které umožňuje článek 23 odst. 2 písm. a) a b) Směrnice EU.

Zavedení této možnosti by mohlo do budoucna vést k větší motivaci dlužníků k dodržování všech stanovených povinností v rámci oddlužení. V nynější situaci může část dlužníků kalkulovat s faktem, že insolvenční soud je oprávněn probíhající oddlužení pouze zrušit, k čemuž ovšem při mírnějších porušeních nemusí vždy přistoupit. Ve stavu po novelizaci by ovšem tyto kalkulace neměly být dlužníkům dostupné. Mimo odrazení od potenciálního zneužívání systému

---

¹¹⁵ ŽIŽLAVSKÝ, M. Zástupci ČAK a MSp jednali o preventivní restrukturalizaci a změnách v oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 07.02.2023. [cit. 2024-06-16]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2023/02/07/zastupci-cak-a-msp-jednali-o-preventivni-restrukturalizaci-a-zmenach-v-oddluzeni/>.

¹¹⁶ Pozměňovací návrh č. 2. [cit. 2024-05-27]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

by tato změna mohla také přinést zvýšení důvěry věřitelů k procesu oddlužení, jelikož se zvýší šance na získání alespoň části pohledávek i u méně zodpovědných dlužníků.

4.2.4 Příjmový potenciál dlužníka

Novela dále představuje nový koncept hodnocení příjmového potenciálu dlužníka, který vychází z velké míry individualizace a je reakcí na požadavek článku 20 odst. 2 Směrnice EU. Povinnost přihlížet ke konkrétním schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům dlužníka bude mít nyní insolvenční správce při propočtu předpokládaného uspokojení nezajištěných věřitelů obsaženého ve zprávě pro oddlužení dle § 398 odst. 2 InsZ. Požadavek individualizovaného přístupu bude následně kladen i na insolvenční soud při určení předpokládané míry uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, dle nového znění § 406 odst. 3 písm. c) InsZ. Tato povinnost bude také přítomna při posuzování toho, zda dlužník vynakládá veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat k plnému uspokojení pohledávek věřitelů a zda vykonává přiměřenou výdělečnou činnost. Při takovém hodnocení bude insolvenční soud dle nového znění § 412 odst. 4 InsZ povinen zkoumat, zda se dlužník nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, případně zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Pozměňovacím návrhem byla z této části vypuštěna explicitně stanovená kritéria výše minimální a zaručené mzdy, jelikož se dle důvodové zprávy k pozměňovacímu návrhu jedná pouze o jednu z mnoha informací, ke kterým bude při individuálním posuzování příjmové potenciality dlužníka přihlédnuto a není tedy nutné jejich explicitní zvýraznění.¹¹⁷

Tato jednotlivá ustanovení mají ve výsledku vést k tomu, že dlužník v průběhu plnění splátkového kalendáře bude plně využívat svůj příjmový potenciál a bude dosahovat adekvátní mzdy. Takto detailní hodnocení každého jednotlivého případu soudy a insolvenčními správci bude znamenat nutnost provádění komplexních analýz finanční situace dlužníků. Zmíněné postupy navíc mohou vyžadovat širší spolupráci s dalšími subjekty za účelem získání potřebných informací o finanční situaci dlužníků, což může celý proces komplikovat. Sama důvodová zpráva k novele uznává, že tento proces zkoumání přinese poměrně značné zatížení jak insolvenčnímu správci, tak i insolvenčnímu soudu, což má být vykoupeno vyšší úrovní ochrany práv věřitelů.¹¹⁸ Je ovšem otázkou, zda tyto ustanovení skutečně naplní svůj účel. V praxi může

---

¹¹⁷ Pozměňovací návrh č. 2. [cit. 2024-05-27]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

¹¹⁸ Důvodová zpráva k transpoziční novele. Body č. 27, 35, 37 a 44. [cit. 2024-05-27]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

být velice obtížné ze strany insolvenčního správce či insolvenčního soudu určit adekvátní míru uspokojení bez existence konkrétních pomocných údajů, vyjma výše minimální či průměrné mzdy.

Tento problém by měl být částečně vyřešen skrze povinnost Ministerstva spravedlnosti, kterou do novely implementoval jeden z pozměňovacích návrhů. Povinností Ministerstva bude uveřejnit informace týkající se hodnocení schopností a možností dlužníka vykonávat výdělečnou činnost způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tento postup by měl dle důvodové zprávy k pozměňovacímu návrhu alespoň částečně usnadnit rozhodování insolvenčního soudu.¹¹⁹ Je ovšem pravděpodobné, že zveřejnění této konkrétní informace nebude mít v rámci výkonu takto široce pojatého individuálního hodnocení větší dopad. Absence jednotných kritérií pro hodnocení individuálních situací dlužníků může následně vést k rozdílné aplikační praxi napříč jednotlivými insolvenčními soudy, což může ve výsledku snížit předvídatelnost rozhodnutí.

Vzhledem k časové náročnosti procesu hodnocení je možné předpokládat, že ze strany soudů může, čistě z pragmatických důvodů, dojít k určité míře „formalizace“ postupu a cíl těchto ustanovení tak zůstane naplněn maximálně z části. Mimo to je nutné si povšimnout, že po určení míry uspokojení, které by měl dlužník dosáhnout, ho již téměř nic nemotivuje k navýšení jeho snahy o plné uspokojení nezajištěných věřitelů. Zároveň je nutné podotknout, že v takové situaci může být pro insolvenčního správce velice složité zhodnotit, zda by dlužník neměl své úsilí zvýšit.

4.2.5 Ustanovení zaměřená na zvýšení efektivity, právní jistoty a doručování

Po vypořádání námitek, které existovaly během přípravy novely, došlo k představení několika kroků, které mají za cíl zvýšení právní jistoty v určitých částech oddlužení. Prvním z nich bylo vyjasnění možnosti podání odvolání v případech dle § 395 odst. 5 InsZ. Jak bylo uvedeno již v předchozí části této práce, NS ve svém rozhodnutí ze dne 30.06.2022, sp. zn. 29 NSČR 71/2020, dovedil přípustnost odvolání proti rozhodnutí o stanovení jiné výše měsíčních splátek. Odebráním poslední věty zmíněného ustanovení tedy novela postavila tento výklad najisto.

Dalším případem, ve kterém dochází ke zvýšení právní jistoty i efektivity, je splátkový kalendář podnikatele. První změnou, která směřuje spíše ke zvýšení efektivity řízení, je postavení

---

¹¹⁹ Pozměňovací návrh č. 2. [cit. 2024-05-27]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

možnosti určení zálohové splátky v § 398b odst. 4 InsZ na roveň s možností v § 398b odst. 4. InsZ. Dochází tedy k odpadnutí podmínky, která zakotvovala subsidiaritu postupu dle čtvrtého odstavce. Zároveň byl postup dle čtvrtého odstavce podmíněn i souhlasem dlužníka. Tato změna má tak zajistit větší flexibilitu v případě, kdy není dostatečně relevantní vycházet ze zjištěného zisku podnikatele.¹²⁰ Druhou změnou zaměřenou převážně na zvýšení právní jistoty je změna formulace § 398b odst. 6 InsZ, ze které je nyní zřejmé, že zisk podnikatele bude do budoucna zjištěn z rozdílu reálně dosažených příjmů a reálně vynaložených výdajů. Dochází tak k odstranění výkladových nejasností, na které bylo taktéž poukázáno v předchozí části této práce.

Novela vypouští v § 75 odst. 2 InsZ osoby, které mají právo podání opravného prostředku z okruhu osob, kterým je nutné doručovat písemnosti, pokud není stanoveno jinak. Úprava se stejným výsledkem byla již dříve zařazena do Lex Covid. Vzhledem k pozitivním důsledkům této úpravy spočívajících ve značném uvolnění kapacit insolvenčních soudů, zakotvuje novela toto ustanovení trvale v InsZ.¹²¹

4.2.6 Deponované srážky po rozhodnutí o úpadku

Skrze změnu § 136 odst. 3 a 5 InsZ dochází k zavedení možnosti v rozhodnutí o úpadku spojeném s rozhodnutím o povolení oddlužení, či později, přikázat plátcí mzdy nebo jiného příjmu dlužníka, aby prováděl srážky za účelem uhrazení zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce náležící za období od povolení oddlužení do schválení oddlužení, ve stejném rozsahu, jako v případě plnění splátkového kalendáře. Tyto srážky budou moci být využity pouze k uvedenému záměru, a nikoliv tedy k uspokojení nezajištěných věřitelů, jelikož takové použití by bylo v rozporu se Směrnicí EU, kvůli narušení maximální možné doby 3 let do přiznání osvobození.¹²² Pokud se jedná o dlužníka bez příjmů, či s příjmy nedostatečnými, bude mu uložena povinnost hradit tuto částku z vlastních prostředků.

4.2.7 Hlavní body pozměňovacích návrhů

V průběhu legislativního procesu v PSP došlo k předložení poměrně značného množství pozměňovacích návrhů, ze kterých byly ovšem přijaty pouze čtyři. Několik bodů z těchto

---

¹²⁰ Důvodová zpráva k transpoziční novele. Body č. 28-33. [cit. 2024-05-27]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

¹²¹ Důvodová zpráva k transpoziční novele. Bod č. 12. [cit. 2024-05-27]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

¹²² Důvodová zpráva k transpoziční novele. Body č. 15 a 16. [cit. 2024-05-27]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.

pozměňovacích návrhů již bylo zmíněno v předchozích kapitolách této práce, a proto v této kapitole již nebudou zmiňovány.

Nejrozsáhlejším z pozměňovacích návrhů, který byl přijat a zařazen do textu novely, je Pozměňovací návrh č. 1. Na rozdíl od původního textu novely dochází skrze tento pozměňovací návrh i k úpravě zákonů odlišných od InsZ, a to konkrétně OSŘ, EŘ a ZSV. Podstatnou změnou je nové znění § 279 OSŘ, ve kterém dochází k přidání odstavců 4-7. Tato ustanovení zavádějí přístup, kdy je v případě povinných, vůči kterým je vedeno 4 a více exekučních řízení, na jejich pohledávky nahlíženo stejným způsobem, jako by se jednalo o pohledávky přednostní. Důsledkem těchto změn je tedy zvýšení srážek ze mzdy v exekučním řízení v uvedených případech tak, aby výše exekučních splátek odpovídala výši splátek v rámci oddlužení. Nově bude možné povinnému v těchto případech srazit dvě třetiny zbytku čisté mzdy, vypočteného dle § 279 odst. 1 věty první OSŘ. Toto zpřísnění podmínek v exekučním řízení by mělo dosáhnout větší motivace dlužníků k častějšímu využívání insolvenčního řízení.¹²³ Z výše uvedeného postupu budou vyjmuty nejvíce zranitelné skupiny povinných osob (osoby pobírající starobní důchod, sirotčí důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu druhého nebo třetího stupně), pokud jedna třetina srážená ze mzdy takového povinného nebude dosahovat částky rovnající se součtu měsíčních hotových výdajů a měsíční odměny insolvenčního správce náležejících v oddlužení za období plnění splátkového kalendáře, zvýšených o daň z přidané hodnoty (v současné době 1.089 Kč).¹²⁴

Jak již bylo zmíněno v předchozí části této práce, rozdílná výše nezabavitelné částky v exekuci a v oddlužení představuje v současnosti s velkou pravděpodobností jeden z největších faktorů, proč více dlužníků zůstává v exekučním řízení. Tento pozměňovací návrh je tedy možné považovat za jeden z nejsilnějších impulsů ke změně stávajícího stavu. Pokud by tato změna nebyla přijímána souběžně s plošným snížením doby nutné k osvobození dlužníků, jednalo by se z mého pohledu o sociálně i právně přijatelný způsob k většímu zatraktivnění oddlužení. Jak bylo ovšem popsáno v kapitole 4.2.2, kombinace těchto úprav může mít za následek nadměrné skokové zvýšení počtu oddlužení, k jejichž zvládnutí nemusí stačit kapacity insolvenčních soudů. Při souběžném zavedení těchto změn zároveň nebude možné zjistit, zda by již samotné přiblížení zmíněných podmínek exekuce a oddlužení nemělo za následek požadovaný přesun mezi exekucí a oddlužením. V případě, že by tento krok samostatně stačil, došlo by plošným zkrácením doby

---

¹²³ Pozměňovací návrh č. 1. [cit. 2024-05-28]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

¹²⁴ Pozměňovací návrh č. 1. [cit. 2024-05-28]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

nutné pro osvobození s největší pravděpodobností k poškození věřitelů (z důvodu předpokládaného snížení výtěžnosti), jejichž dlužníci by i bez tohoto kroku přešli z exekučního řízení do oddlužení.

Pozměňovacím návrhem také dojde k úpravě okamžiku, od kterého bude plátce mzdy povinného nucen započít s prováděním srážek ze mzdy. Děje se tak skrze zařazení nového § 282a do OSŘ. Okamžik, od kterého bude plátce mzdy nucen započít s tímto procesem, byl stanoven na první den prvního kalendářního měsíce následujícího po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, či po doručení jiného rozhodnutí, na jehož základě má plátce mzdy začít provádět srážky ze mzdy.

Další změnou, kterou tento pozměňovací návrh do novely přináší, je zakotvení centrální evidence srážek ze mzdy v § 125b EŘ. Dle návrhu se bude jednat o neveřejnou evidenci vedenou Exekutorskou komorou, do které bude umožněn přístup pouze vybraným subjektům jako například samotným exekutorům, Ministerstvu spravedlnosti či soudům. Účelem této evidence má být především ulehčení povinností samotným plátcům mzdy, kteří jsou dnes často nadměrně zatíženi nutností komunikace s exekutory pod hrozbou sankcí.¹²⁵ Konkrétní podoba samotné evidence bude ovšem upravena až samostatným stavovským předpisem Exekutorské komory.

Posledním a nejstručnějším z přijatých návrhů je Pozměňovací návrh č. 3. Stěžejním bodem tohoto návrhu je úprava a rozšíření § 304 OSŘ ve vztahu k dobrovolným úhradám z účtů povinných, vůči kterým byl nařízen výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu. I v současné právní úpravě je možné z „obstaveného“ účtu povinného provést platbu ke splnění povinnosti na účet oprávněného nebo soudního exekutora, přičemž současný návrh tuto možnost ponechává a přináší do ní několik změn. Účelem návrhu je zajistit, aby povinný mohl dát pokyn k provedení uvedeného platebního příkazu vždy jedním z prostředků dálkové komunikace, který je za běžných okolností dostupný pro ostatní příkazy k úhradě. Tento krok byl přijat, jelikož dle současné právní úpravy nebyly peněžní ústavy povinné tento dálkový postup umožnit, což mohlo dle důvodové zprávy zapříčinit komplikace těm povinným, kteří se nacházeli ve větší vzdálenosti od takového peněžního ústavu.¹²⁶ Vzhledem k náročnosti rozpoznání konkrétních platebních příkazů byla zároveň stanovena informační povinnost ze strany peněžních ústavů. Ty budou

---

¹²⁵ Pozměňovací návrh č. 1. [cit. 2024-05-28]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

¹²⁶ Pozměňovací návrh č. 3. [cit. 2024-05-28]. Dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=491>.

muset nově informovat povinného při zamítnutí platebního příkazu z jeho „obstaveného“ účtu o proceduře, kterou je možné vykonat dobrovolnou úhradu ke splnění povinnosti.

4.3 Zhodnocení transpoziční novely a její podoby

4.3.1 Jednotlivé pohledy na transpoziční novelu

Vzhledem k délce přípravy finální podoby této novely došlo k otevření poměrně široké debaty ohledně jejich kvalit a dopadů. Není překvapením, že na opačných stranách názorového spektra stály subjekty zastávající na jedné straně zájmy věřitelů a na druhé straně zájmy dlužníků. Důležitý náhled na argumenty ovšem přicházel i ze strany odborníků (např. ČAK či NERV).

V roce 2021 vydala ČAK stanovisko k tehdejšímu návrhu novely, která byla v podobě Sněmovního tisku 1073.¹²⁷ Ze znění stanoviska je možné vyčíst poměrně velké množství výtek, ze kterých byla do novely či pozměňovacích návrhů část zapracována (např. využití podmínek k prodloužení již zahájeného oddlužení, pravidelné přezkoumání plnění ekonomické nabídky dlužníka či částečná úprava odměn insolvenčních správců). Hlavní výtkou stanoviska ovšem bylo zavedení tříleté možnosti osvobození nejen pro podnikatele, ale i spotřebitele (nacházející se i v aktuálním znění novely), které by mohlo vést ke snížení průměrné výtečnosti oddlužení k hranici 25 % (vycházející ze statistik UIS, přičemž některé zdroje uvádějí možný pokles až na 6,5 %).¹²⁸ Dále ČAK poukázala na rozdílnost účelu oddlužení u těchto různých kategorií dlužníků, přičemž zároveň konstatovala, že určitá dvojkolejnost systému zde funguje i v této době a vzhledem k minulému vývoji by rozdělené režimy nepředstavovaly takovou zátěž, jak uvádí Důvodová zpráva ve svých bodech č. 46-53. Naopak ČAK akcentovala možné negativní ekonomické a sociální dopady této novely, přičemž poukázala na fakt, že Směrnice EU v recitálu č. 98 obsahuje závazek Evropské Komise k provedení analýzy za účelem zjištění, zda je nezbytné předložit legislativní návrhy zabývající úpadkem fyzických osob nepodnikatelů.

Pro jiný náhled na problematiku zkrácení doby nutné k osvobození je možné vzít v úvahu argumenty v pracovním materiálu NERV zabývající se redukcí počtu lidí v předlužení a

---

¹²⁷ Česká advokátní komora. Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona. In: *Advokátní deník* [online]. [cit. 2024-05-28]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadrila-k-novele-insolvencniho-zakona/>.

¹²⁸ InsolCentrum, s.r.o. *Tisková zpráva – Kulatý stůl: Hrozby insolvenčí občanů ČR* [online]. 03.01.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/kulaty-stul-hrozby-insolvenci-obcanu/>.

související šedé ekonomice.¹²⁹ NERV na rozdíl od ČAK dochází k souhlasnému stanovisku ohledně sjednocení tříleté doby nutné k osvobození pro podnikatele i nepodnikatele (včetně souhlasu s dalšími body novely). V materiálu je především akcentován možný pozitivní efekt přesunu dlužníků z exekučních řízení, které jsou v této podobě nevýhodné pro všechny zúčastněné strany, do oddlužení. Následkem tohoto přesunu a po úspěšném oddlužení by mělo dojít k přesunu bývalých dlužníků z šedé části ekonomiky do zcela legální části ekonomiky, což by mělo v dlouhodobějším horizontu kompenzovat snížení výtěžnosti oddlužení, se kterým materiál s určitou pravděpodobností počítá. Jedná se tedy o více makroekonomicky zaměřený pohled v souladu s účelem NERV.

Další pohled na problematiku, tentokrát ze strany subjektů zabývajících se pomocí lidem v dluhových pastech, můžeme nalézt například ve vyjádřeních RUBIKON Centra, Institutu prevence a řešení předlužení a Člověka v tísní.¹³⁰ Tyto subjekty novelu vítají a poukazují na to, že poměrně velká část dlužníků, kteří se dnes nacházejí v exekuci, má vůči sobě vedeno větší množství exekučních řízení a pravděpodobnost, že jejich věřitelé dosáhnou alespoň částečného uspokojení, je mizivá. Přesun dlužníků do zkráceného oddlužení by tak při striktnějších podmínkách kontroly průběhu oddlužení mohl vést k tomu, že většina věřitelů dosáhne alespoň částečného uspokojení a dlužníci se zároveň budou moci přesunout do legální části ekonomiky, což odpovídá názoru NERV. Na druhou stranu i u podobných subjektů existují opačné názory, jak dokládá vyjádření předsedy LIGHTHOUSE spolku, který se dlouhodobě zabývá řešením dluhové problematiky: „*Nedělejme prosím změny alespoň 10 let. Zkusme dát dlužníkům nějaké podmínky a nechat jim čas na to, aby si na ně zvykli. Aby jim došlo, že čekání na ještě lepší podmínky není to správné řešení*“.¹³¹

Zcela opačnou stranu názorového spektra poté představují například České asociace věřitelů či Svaz českých a moravských bytových družstev. Tyto subjekty dle svých vyjádření či stanovisek

---

¹²⁹ NERV. Pracovní materiál, PS Ekonomika domácností: *Redukce počtu lidí v předlužení a související šedé ekonomiky* [online]. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Redukce-poctu-lidi-v-predluzeni-a-souvisejici-sede-ekonomiky.pdf>.

¹³⁰ RUBIKON Centrum, Institut prevence a řešení předlužení a Člověk v tísní. *Osmero nepravdivých tvrzení o novele oddlužení* [online]. 27.02.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.clovekvtisni.cz/osmero-nepravdivych-tvrzeni-o-novele-oddluzeni-10083gp#:~:text=Po%C4%8Det%20lid%C3%AD%20vstupuj%C3%ADc%C3%ADch%20do%20oddlu%C5%BEn%C3%AD.p%C5%99in%C3%A1%C5%A1%C3%AD%20do%20%C5%99%C3%ADzen%C3%AD%20zna%C4%8Dnou%20nejistotu>.

¹³¹ Ústav státu a práva Akademie věd ČR. *Tisková zpráva - Vláda schválila plošné zkrácení doby oddlužení* [online]. 01.07.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.ilaw.cas.cz/uvod/aktuality/vlada-schvalila-plosne-zkraceni-doby-oddluzeni.html>.

nesouhlasí s celkovou koncepcí novely a zavedením kratší časové hranice pro osvobození, což je dáno již z jejich postavení, jakožto věřitelů.¹³²¹³³ Důležitost názorů těchto skupin nemusí nutně vycházet z jejich erudovanosti, ale z faktu, že mohou vyjadřovat názorové rozpoležení velkého množství občanů, které může při velkém nesouhlasu se změnou způsobovat nežádoucí dopady na společnost.

Výše uvedené názory představují určitý výřez, ze kterého je ovšem zřejmé, že téma transpoziční novely rozděluje jak odbornou, tak i laickou veřejnost. Vzhledem ke změnám, kterých novela doznala v průběhu její přípravy i představením pozměňovacích návrhů, není možné zcela souhlasit s medializovaným názorem, že celá odborná veřejnost s novelou nesouhlasí. Z obou stran názorového spektra je možné vybrat části novely, které jsou přijímány pozitivně. Výsledné hodnocení tak spočívá na tom, zda konkrétní subjekt považuje za pravděpodobnější materializaci negativních či pozitivních dopadů, jelikož z velké části názorů v debatě plyne, že výsledkem mohou být obě varianty, a nakonec bude záležet na praktické implementaci novely.

4.3.2 Zhodnocení novely

Při jakémkoliv hodnocení je nutné vycházet z objektivních faktů a nepřistupovat bez rozmyšlení na názory, které jsou prezentovány ve veřejném prostoru. U komplexních dokumentů, jako jsou návrhy novel zákonů, toto platí dvojnásobně. Faktem je, že institut oddlužení v tuzemském právním řádu prošel poměrně překotným vývojem, což dokládá množství novel InsZ. K vyhodnocení dopadů jednotlivých změn, je často nutné nechat tyto změny působit po delší časový úsek, aby mohlo dojít k jejich podrobné analýze, což u dopadů Akreditační a Oddlužovací novely nebylo ve větší míře umožněno. Současná novela přitom opět zasahuje do samotného jádra procesu oddlužení, když implementuje návrhy zamýšlené primárně pro fyzické osoby podnikatele i na nepodnikatele bez toho, aniž by zde taková podmínka ve Směrnici EU existovala. Vedle doporučení pro rozšíření na nepodnikatele obsahuje Směrnice EU i zmíněný recitál č. 98 hovořící o budoucí analýze nutnosti regulace u nepodnikatelů, což relativizuje důraznost doporučení, jak o něm hovoří Důvodová zpráva v bodech 46-53.

---

¹³² Česká asociace věřitelů. *Deset argumentů České asociace věřitelů k novele insolvenčního zákona* [online]. 16.01.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.asociaceveritelu.cz/deset-argumentu-ceske-asociace-veritelu-k-novele-insolvencniho-zakona/>.

¹³³ Svaz českých a moravských bytových družstev, Sdružení bytových družstev a společenství vlastníků ČR a Družstevní marketingové sdružení ČR. *Společné stanovisko k novele insolvenčního zákona* [online]. 16.04.2024. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.bytovadruzstva.cz/novinka-113>.

V tomto ohledu jsem toho názoru, že zahrnutí všech fyzických osob do okruhu novely je v jejím nynějším znění a vzhledem k jejím možným dopadům předčasné z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je stále nedostatečný objem dostupných dat z již zkrácených oddlužení pro zranitelné skupiny osob, které byly popsány v předešlých částech této práce. Pokud by byla novela nyní implementována pouze vůči fyzickým osobám podnikatelům, bylo by možné lépe vyhodnotit reálné dopady kratších oddlužení u zranitelných skupin osob. Zároveň by následně bylo možné po určité době vyhodnotit výsledky kratších oddlužení u samotných podnikatelů, čímž by se značně rozšířil okruh zpracovatelných dat, které by bylo možné promítnout do předpokládaného vývoje při aplikaci zkráceného oddlužení na fyzické osoby nepodnikatele. Zahrnutí fyzických osob nepodnikatelů do zkráceného procesu oddlužení tedy není dle mého názoru „apriori“ špatným krokem, je ovšem krokem předčasným, který je založen na nedostatečném množství dat.

Jak již bylo popsáno v předešlých kapitolách této práce, souběh změny srážek v exekučním řízení při vícečetných exekucích a plošné snížení doby nutné pro osvobození dlužníka v oddlužení může představovat nebezpečnou kombinaci pro soudní aparát, v případě náhlého zvýšení počtu oddlužení. Pokud by se snížení doby nutné pro osvobození dlužníka v oddlužení týkalo pouze podnikatelů, bylo by dle mého názoru možné nahlížet na změnu srážek v exekučním řízení v mnohem pozitivnějším světle, jelikož by nedošlo k nepřiměřenému zvýšení rizika pro systém oddlužení. Je nutné uznat, že počet nikam nevedoucích exekučních řízení je v České republice dlouhodobě vysoký a tento stav je nutné změnit. Institut oddlužení je k tomu jistě vhodným nástrojem, který ovšem pro své správné fungování potřebuje stálejší podobu a respektování nastavené trajektorie. Dle statistik Exekutorské komory existovalo v České republice v roce 2023 celkem 379 634 osob, proti kterým bylo vedeno 4 či více exekučních řízení.¹³⁴ S velkou pravděpodobností nelze předpokládat, že by došlo k okamžitému přesunu všech těchto osob do procesu oddlužení, ovšem i pokud by se ve výsledku jednalo například o 1/3, bylo by možné tento výsledek považovat na jedné straně za značný úspěch (za předpokladu, že tyto osoby následně úspěšně dosáhnou osvobození od zbytku svých dluhů a navrátí se do legální části ekonomiky) a na straně druhé za potenciálně značný problém, pokud by došlo k vyčerpání kapacit systému zajišťujícího proces oddlužení.

---

¹³⁴ Statistiky Exekutorské komory České republiky [online]. [cit. 2024-05-30]. Dostupné na: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

Novele je nicméně nutné přiznat i její pozitivní kroky. Mezi tyto dle mého názoru patří využití několika odchylek, které umožňuje Směrnice EU. Jedná se především o zavedení dvacetileté doby, která musí uplynout od předchozího úspěšného osvobození, aby mohla být opět využita zkrácená doba 3 let v dalším procesu oddlužení. Zároveň je možné pozitivně hodnotit ustanovení týkající se zvýšení efektivity, právní jistoty a doručování, uvedená v kapitole 4.2.4. Pokud je již přistupováno k novelizacím, je dobrým znamením, pokud postupem času dochází k úpravám nejasností či reakcím na judikurní praxi.

Z mého pohledu je zároveň možné velmi pozitivně vnímat přijaté pozměňovací návrhy. Zásadní pozitivní změnou je již zmíněné zavedení centrální evidence srážek ze mzdy. Tato změna může ušetřit čas a zdroje zaměstnavatelům a zároveň snížit riziko chyb a nesrovnalostí, což může vyústit ve větší míru právní jistoty. Dalším pozitivním krokem je poté dorovnání odměny insolvenčních správců obsažené v pozměňovacím návrhu ústavně-právního výboru PSP, které zachová odměnu insolvenčních správců i přes zkrácení oddlužovacího procesu.¹³⁵ Na druhou stranu vyvstává otázka, zda je takové dorovnání dostatečné ve chvíli, kdy s největší pravděpodobností dojde k rozšíření agendy insolvenčních správců za účelem individualizování hodnocení dlužníků.

Problém výše zmíněného individualizovaného hodnocení dlužníků je z mého pohledu možné vnímat také v nejasnosti, jakým způsobem bude možné ze strany insolvenčních soudů a správců zajistit nově zavedené široké individuální a pravidelné hodnocení dlužníka a jeho reálných možností. Samotná myšlenka tohoto přístupu není z mého pohledu vůbec problémová, zcela naopak, představuje ideální stav, kdy je každý dlužník hodnocen spravedlivě, dle svých konkrétních možností. Mou obavou a například i obavou ČAK, vyjádřenou v dříve citovaném stanovisku je, jakým způsobem bude možné tuto myšlenku realizovat v praktických podmínkách při současných kapacitních možnostech soudů a insolvenčních správců. Reálný výsledek tohoto přístupu tedy zůstává bohužel, obdobně jako celkový dopad novely, poměrně nejistý.

---

¹³⁵ Usnesení ústavně-právního výboru z 34. schůze dne 27. března 2024. [cit. 2024-05-30] Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=9&T=491>.

Závěr

Jedním z cílů této diplomové práce bylo zodpovězení otázky, zda institut oddlužení v současné podobě představuje efektivní způsob řešení úpadku fyzických osob podnikatelů. Za účelem zodpovězení byly analyzovány podstatné změny institutu oddlužení, ke kterým zákonodárce přistoupil v nedávné historii. Z uvedeného vývoje je zřejmé, že možnost fyzických osob podnikatelů efektivně využít možnosti oddlužení se od zavedení tohoto institutu zvyšuje. Náhled na oddlužení podnikatelů se změnil od zcela nepřijatelného, při prvotním zavedení institutu oddlužení, až po nezbytný, dle nynějšího znění Směrnice EU. Za tímto přístupem je nutné hledat nikoliv pouhou ochotu ostatních společenských subjektů, nýbrž ekonomickou racionalitu, kdy návrat podnikatele do ekonomicky aktivního života může představovat v dlouhodobém měřítku výhodnější stav než jeho likvidace za účelem uhrazení nejvyšší možné části jeho prvotních dluhů.

Při pohledu na statistická data je možné vysledovat trend postupného nárůstu počtu oddlužení fyzických osob podnikatelů, který je v korelaci s příznivějšími podmínkami jejich vstupu do oddlužení a jeho následného splnění. Zároveň je možné z dlouhodobého rozdílu počtu oddlužení a konkursů těchto dlužníků konstatovat, že sanační způsob řešení úpadku je touto skupinou jednoznačně preferovaný. I přes částečné nedostatky, mezi které patří například nejasnosti při určení zálohové splátky při oddlužení skrze plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty či stále nedostatečné možnosti využití formulářových podání pro zjednodušení procesu, je možné konstatovat, že současná podoba oddlužení představuje pro fyzické osoby podnikatele efektivní nástroj při řešení úpadku.

Při hodnocení efektivity z pohledu věřitelů je ovšem nutné poukázat na fakt, že ruku v ruce s větším zpřístupněním institutu oddlužení pro fyzické osoby podnikatele, jde i uvolnění podmínek oddlužení a také vychýlení rovnováhy věřitelsko-dlužnického vztahu. Dopady těchto změn na oddlužení jsou viditelné především v průběžném snižování průměrné míry uspokojení nezajištěných věřitelů a ve ztrátě kontroly nad rozhodnutím dlužníka, zda využije či nevyužije k řešení svého úpadku institut oddlužení. Je zřejmé, že především u dlužníků, kteří využijí oddlužení k řešení svého úpadku poprvé, zákonodárce upřednostňuje jejich rychlejší návrat do ekonomicky aktivního života před mírou, s jakou takový dlužník uspokojí věřitele. Vzhledem

k výše uvedenému je tedy možné dojít k závěru, že efektivita oddlužení se pro věřitele fyzických osob podnikatelů i nepodnikatelů spíše snižuje, ovšem vzhledem k alternativám stále představuje pravděpodobně nejlepší způsob, jakým dosáhnout alespoň částečného uspokojení pohledávek.

Zodpovězení otázky, jaké pozitivní či negativní dopady na budoucí podobu oddlužení může mít transpoziční novela InsZ, představovaná Sněmovním tiskem 491, bylo dalším cílem této práce. Vzhledem k rozšíření aktuálního znění novely i na dlužníky nepodnikatele, nad rámec povinností stanovených Směrnicí EU, je možné předpokládat, že dopady této novely budou viditelné napříč společnostmi. Touto plošnou implementací se zákonodárce připravil o možnost k získání poměrně značného množství dat, které by bylo možné využít pro následnou efektivnější implementaci na všechny fyzické osoby v budoucnu, bez nutnosti podstupování rizika širších negativních dopadů při celospolečenské aplikaci za současného stavu. Na základě statistických dat, je totiž zřejmé, že oddlužení podnikatelů stále představuje pouze malou část z celkového počtu oddlužení v ČR a implementace novely nejprve pouze vůči fyzickým osobám podnikatelům by měla omezený dopad.

Kvůli takto širokému zaměření novely, která v současné podobě zkrátí dobu nutnou k osvobození dlužníka od zbývajících dluhů z 5 na 3 roky, a díky jednomu z pozměňovacích návrhů, který mění pravidla pro několikanásobné exekuce, je možné předpokládat, že dojde k výraznému nárůstu počtu oddlužení. Tento výsledek může být na jedné straně pozitivní, kdy dojde ke zmenšení počtu osob v exekucích a jejich následnému přesunu do oddlužení. Na druhou stranu ovšem může při náhlém zvýšení počtů oddlužení dojít k negativnímu efektu ve formě přetížení systému, který oddlužení zajišťuje. Pozitivní i negativní efekt může nastat i ve spojení s více individualizovaným hodnocením každého dlužníka, které by mělo přinést spravedlivější přístup pro poctivé dlužníky i věřitele. Pokud by došlo k výraznému nárůstu počtu oddlužení, je možné předpokládat, že kapacity insolvenčních soudů a insolvenčních správců nebudou dostačovat k zajištění takto široké individualizace. Zároveň je nutné poukázat na nepřítomnost kritérií, která by zajišťovala, že při hodnocení dlužníků nebude napříč insolvenčními soudy docházet ke značným rozdílům. Následkem těchto skutečností může poté dojít k neúplnému naplnění cílů novely.

Jedním z hlavních negativních efektů, který se může následkem novely naplnit a který je poměrně značně akcentován ve veřejném prostoru, je snížení průměrné míry uspokojení nezajištěných věřitelů v rámci oddlužení. Tento argument vychází, mimo jiné, z dat, která jsou

aktuálně dostupná pro zkrácená oddlužení zvláště zranitelných osob. To, zda se tento negativní efekt materializuje či nikoliv, bude ovšem znovu záležet na praktické implementaci individuálního hodnocení dlužníků.

Pokud dojde k implementaci novely v současném znění, je možné předpokládat i čistě pozitivní dopady. Tyto je možné nalézt například v zavedení evidence pro srážky ze mzdy, která povede ke zvýšení právní jistoty a snížení administrativní zátěže. Dále také v ujasnění způsobů pro výpočet zálohové částky při oddlužení fyzických osob podnikatelů formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Pozitivně je zároveň možné vnímat i úpravu výše odměny insolvenčních správců tak, aby nedošlo k jejímu snížení z důvodu zkrácení doby nutné k osvobození dlužníka. Tato úprava by měla zajistit, že kapacity insolvenčních správců budou dostačující i při rozšíření jejich povinností, což vzhledem k individuálnímu hodnocení dlužníka není v současnosti možné s jistotou potvrdit.

Je tedy možné konstatovat, že velká část dopadů očekávané novely bude záviset na její aplikaci v praxi, přičemž je dle mého názoru zřejmé, že riziko naplnění negativních dopadů je poměrně vysoké.

Seznam použitých zkratek

- InsZ – Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- NS – Nejvyšší soud České republiky
- OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád
- ZVŘ – Zákon č. 97/1862 ř. z. o vyrovnacím řízení
- KŘ – Konkursní řád č. 1/1869 ř. z.
- ZSV – Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí
- CN – Císařské nařízení č. 337/1914 ř. z. o konkursním, vyrovnacím a odpůrcím řádu
- RZ – Recepční zákon č. 11/1918 Sb.
- EŘ – Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- PSP – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
- Lex Covid – Zákon č. 191/2020 Sb. o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
- ZDP – Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- Akreditační novela – Zákon č. 64/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Oddlužovací novela – Zákon č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- ISIR – Insolvenční rejstřík

- Směrnice EU – Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)
- NERV – Národní ekonomická rada vlády
- ČAK – Česká advokátní komora
- UIS – Unie insolvenčních správců
- Vyhláška o odměně – Vyhláška 313/2007 Sb. ze dne 22. listopadu 2007 o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
- Důvodová zpráva – Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, Sněmovní tisk 491
- Pozměňovací návrh č. 1 - Pozměňovací návrh poslance Pavla Blažka, podaný dne 15. 4. 2024 v 20:26:43
- Pozměňovací návrh č. 2 - Pozměňovací návrh poslance Pavla Blažka, podaný dne 15. 4. 2024 v 20:30:35
- Pozměňovací návrh č. 3 - Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka, podaný dne 17. 4. 2024 v 09:08:48

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. Právní praxe. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-617-3.
- SCHELLE, K., Frýdek, M. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava – Přívoz: KEY Publishing, 2010.
- MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-907-2.
- WINTEROVÁ, A., a MACKOVÁ, A. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 216. ISBN 978-80-7502-602-6.

- SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H., a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-753-8.
- KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. a kol. *Insolvenční zákon: Komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-578-1.
- VESELÁ, J., GRYGAR, J., HAVEL, B., CHVOJKA, J., KUCHAR, P., et al. *Insolvency 2008-2020: data, názory, predikce*. Praha: Stálá konference českého práva, 2021. ISBN 978-80-906813-3-0.
- MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-849-8.
- RICHTER, T. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.
- MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 878-879. ISBN 978-80-7502-257-8.
- JIRMÁSEK, T. *Odměna insolvenčního správce: komentář*. Beckovy komentáře. Praha: C.H. Beck, 2021, s.206. ISBN 978-80-7400-850-4.
- McCORMACK, G. Chapter 7: The European restructuring directive. Cheltenham, UK: *Edward Elgar Publishing* [online]. 2021. [cit. 2024-05-23] Dostupné na: https://www-elgaronline-com.ezproxy.is.cuni.cz/display/9781789908800/13_chapter7.xhtml.

Seznam použitých internetových zdrojů

- LEVINTHAL, L. E. The Early History of Bankruptcy Law. *University of Pennsylvania Law Review and American Law Register* [online]. Vol. 66, no. 5/6, 1918, s. 223–50. [cit. 2023-12-25]. Dostupné na: <https://doi.org/10.2307/3314078>
- WEHBERG, H. *Pacta sunt servanda* [online]. 1959. [cit. 2023-12-03]. Dostupné na: https://www.trans-lex.org/129500/_wehberg-hans-pacta-sunt-servanda-53-ajil-1959-at-775/.
- OBENCHAIN, R. Roman Law of Bankruptcy. *Notre Dame Law Review* [online]. Volume 3, issue 4. 03.01.1928, s. 177-197. [cit. 2023-12-03]. Dostupné na: <https://scholarship.law.nd.edu/ndlr/vol3/iss4/>.

- SKEEL, D. A. Jr. The Genius of the 1898 Bankruptcy Act. *Bankruptcy Developments Journal* [online]. 1999, issue 321, volume 15, s. 321-341. [cit. 2023-12-03] Dostupné na: https://scholarship.law.upenn.edu/faculty_scholarship/720.
- HORÁK, P., BILL, V. Časté nedostatky insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 26. 4. 2023. [cit. 2024-02-22] Dostupný na: <https://advokatnidenik.cz/2023/04/26/caste-nedostatky-insolvencnich-navrhu-spojnych-s-navrhem-na-povoleni-oddluzeni/>.
- HEJNÁ, V. Bezplatné poradenství pro zadlužené nefunguje, potvrzují odborníci. In: *Česká justice* [online]. 24.04.2020. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/04/bezplatne-poradenstvi-zadluzene-nefunguje-potvrzuj-odbornici/>.
- InsolCentrum, s.r.o., *Tisková zpráva* [online]. 03.01.2024. [cit. 2023-03-07]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/navzdory-stagnaci-ceske-ekonomiky-pocet-insolvenci-v-roce-2023-nestoupl-poprve-se-vsak-v-datech-vyznamne-zobrazil-moralni-hazard-strategie-odpousteni-dluhu/>.
- Statistika IsirExplorer. [cit. 2024-03-07] Dostupné na: https://isir-explorer.opendatalab.cz/statistiky/forma_oddluzeni?obdobi=2020&navrhujiciStrana=IS. Institut prevence a řešení předlužení. Statistika oddlužení [online]. K 01.02.2024. [cit. 2024-02-23]. Dostupné na: <https://www.institut-predluzeni.cz/mapy-a-statistiky/oddluzeni/>.
- InsolCentrum, s.r.o., *Tisková zpráva* [online]. 04.04.2023. [cit. 2023-03-07]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-ceske-republice-pripomina-klid-pred-bouri/>.
- ŠRÁMEK, D. Anketa: Jak po roce hodnotíte akreditační novelu insolvenčního zákona? In: *Česká justice* [online]. 17.08.2018. [cit. 2024-03-09]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/08/anketa-jak-po-roce-hodnotite-akreditacni-novelu-insolvencniho-zakona/>.
- PASEKOVÁ, E. Insolvenční správce Pavel Körner: Mnoho dlužníků nadále s překvapením zjišťuje, že oddlužení jim majetek nezachrání. In: *Česká justice* [online]. 03.10.2020. [cit. 2024-03-10]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/10/insolvencni-spravce-pavel-korner-mnoho-dluzniku-nadale-s-prekvapenim-zjistuje-ze-oddluzeni-jim-majetek-nezachrani/>.
- ŠRÁMEK, D. Místopředseda soudu Zdražil: Oddlužovací novela může zpomalit vyřizování insolvenčních věcí. In: *Česká justice* [online]. 09.06.2018. [cit. 2024-03-10].

- Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/06/mistopredseda-soudu-zadrazil-oddruzovaci-novela-muze-zpomalit-vyrizovani-insolvencnich-veci/>.
- Advokát Richter o oddlužení podnikatelů: Objem úvěrů je jen zlomkem počtu úvěrů domácností. In: *Česká justice* [online]. 30.05.2019. [cit. 2024-03-28]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2019/05/advokat-richter-o-oddluzeni-podnikatelu-objem-uveru-je-jen-zlomkem-poctu-uveru-domacnosti/>.
  - Statistiky Ministerstva spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZGM5Yzk5NTItNjhjOS00OWE4LThjZGYtNjk5ZjBmNTVkdDhlIiwidCI6IjFkNGY3YjIxLWM4YzYtNGZlYS1iMzMwLWM0MWNmNzJjNTdkYyIsImMiOiI9&pageName=ReportSection00d91f5458d4e5cda903>.
  - ARMOUR, J., CUMMING, D. J. Bankruptcy Law and Entrepreneurship. ECGI – Law Working Paper No. 105/2008. *American Law and Economics Review*, Forthcoming, *University of Cambridge Centre for Business* [online]. 18.07.2007. Research Working Paper No. 300, s. 18. [cit. 2024-03-14]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=762144>.
  - Statistiky Exekutorské komory České republiky [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné na: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.
  - PAQ Research, z. ú. 26.05.2022, *Faktory odrazující od vstupu do oddlužení* [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://www.paqresearch.cz/post/faktory-odrazujici-od-vstupu-do-oddluzeni/>.
  - Ministerstvo financí ČR. *Finanční gramotnost 2020, Zpráva z výzkumu pro Ministerstvo financí ČR* [online]. 09.04.2020. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/vysledky-mereni-financni-gramotnosti-20-3286>.
  - DVOŘÁKOVÁ, V. Kam až povede lidská benevolence aneb oddlužení jako zbraň dlužníka na věřitele. In: *Advokátní deník* [online]. 07.05.2020. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2020/05/07/kam-az-povede-lidska-benevolence-aneb-oddluzeni-jako-zbran-dluznika-na-veritele/>.
  - VESELÝ, P. Darovací smlouva v oddlužení a její neplnění. In: *Epravo* [online]. 18.10.2018. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/darovaci-smlouva-v-oddluzeni-a-jeji-neplneni-108253.html?mail>.
  - PASEKOVÁ, E. Nekalý úmysl či nouze? Šestina dlužníků vstupuje do insolvence s darovací smlouvou. In: *Česká justice* [online]. 05.11.2020. [cit. 2024-03-29]. Dostupné

- na: <https://www.ceska-justice.cz/2020/11/nekaly-umysl-ci-nouze-sestina-dluzniku-vstupuje-do-insolvence-s-darovaci-smlouvou/>.
- VESELÝ, P., HAŠOVÁ, K. Srážky z příjmů podnikatelů v oddlužení – co soudce, to názor. In: *Epravo* [online]. 13.10.2017. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/srazky-z-prijmu-podnikatelu-v-oddluzeni-co-soudce-to-nazor-106523.html>.
  - Insolvence 2008 a.s. Zpráva o plnění oddlužení: Dobrý sluha, ale zlý pán. In: *Česká justice* [online]. 10.07.2018. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2018/07/zprava-plneni-oddluzeni-dobry-sluha-zly-pan/>.
  - JIRMÁSEK, T. Oddlužení podnikatelů – provádění srážek. In: *Epravo* [online]. 29.09.2014. [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-podnikatelu-provadeni-srazek-95269.html?mail>.
  - Insolvency proceedings, EU activities in the area of cross-border insolvency cases [online]. [cit. 2024-05-23] Dostupné na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-justice/civil-and-commercial-law/insolvency-proceedings_en?prefLang=cs.
  - REMIGIJUS, J. Discharge of Debts of Insolvent Entrepreneurs Under the Restructuring and Insolvency Directive. *Utrecht Journal of International and European Law* [online]. 2023, 38(1). [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://doi.org/10.5334/ujiel.606>.
  - World Bank Group. *World – Working group for the treatment of the insolvency of natural persons (English)* [online]. 01.01.2014 [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/120771468153857674/world-working-group-for-the-treatment-of-the-insolvency-of-natural-persons>.
  - GARRIDO, J. M., DeLong, C. M., RASEKH, A., and ROSHA, A. Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive. *IMF Working Papers* [online]. 2021, 152, A001. [cit. 2024-05-23]. Dostupné na: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/152/article-A001-en.xml>.
  - NERV. Pracovní materiál, PS Ekonomika domácností: *Redukce počtu lidí v předlužení a související šedé ekonomiky* [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné na: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Redukce-poctu-lidi-v-predluzeni-a-souvisejici-sede-ekonomiky.pdf>.

- Česká advokátní komora. Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona. In: *Advokátní deník* [online]. [cit. 2024-05-28]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadrila-k-novele-insolvenčního-zákona/>.
- RUBIKON Centrum, Institut prevence a řešení předlužení a Člověk v tísni. *Osmero nepravdivých tvrzení o novele oddlužení* [online]. 27.02.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.clovekv tisni.cz/osmero-nepravdivych-tvrzeni-o-novele-oddluzeni-10083gp#:~:text=Po%C4%8Det%20lid%C3%AD%20vstupuj%C3%ADc%C3%ADch%20do%20oddlu%C5%BEen%C3%AD,p%C5%99in%C3%A1%C5%A1%C3%AD%20o%20%C5%99%C3%ADzen%C3%AD%20zna%C4%8Dnou%20nejistotu>.
- Ústav státu a práva Akademie věd ČR. *Tisková zpráva – Vláda schválila plošné zkrácení doby oddlužení* [online]. 01.07.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.ilaw.cas.cz/uvod/aktuality/vlada-schvalila-plosne-zkraceni-doby-oddluzeni.html>.
- Svaz českých a moravských bytových družstev, Sdružení bytových družstev a společenství vlastníků ČR a Družstevní marketingové sdružení ČR. *Společné stanovisko k novele insolvenčního zákona* [online]. 16.04.2024. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.bytovadruzstva.cz/novinka-113>.
- Česká asociace věřitelů. *Deset argumentů České asociace věřitelů k novele insolvenčního zákona* [online]. 16.01.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.asociaceveritelu.cz/deset-argumentu-ceske-asociace-veritelu-k-novele-insolvenčního-zákona/>.
- InsolCentrum, s.r.o. *Tisková zpráva – Kulatý stůl: Hrozby insolvencí občanů ČR* [online]. 03.01.2023. [cit. 2024-05-29]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/kulaty-stul-hrozby-insolvenci-obcanu/>.
- JIRMÁSEK, T. Desatero pro výtěžnější oddlužení. In: *Epravo* [online]. 05.02.2021. [cit. 2024-06-15]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-pro-vyteznejsi-oddluzeni-112516.html>.
- RICHTER, T. Harmonizační fake news? Poznámky k návrhu evropské směrnice o restrukturalizačních rámcích. In: *Cliffordchance.com* [online]. 13.11.2018. s. 6. [cit. 2024-06-16]. Dostupné na: https://www.cliffordchance.com/briefings/2018/11/harmoniza_ni-fake-news-poznamky-k-navrhu-evropske-smrnice-o-res.html.

- ŽIŽLAVSKÝ, M. Zástupci ČAK a MSp jednali o preventivní restrukturalizaci a změnách v oddlužení. In: *Advokátní deník* [online]. 07.02.2023. [cit. 2024-06-16]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2023/02/07/zastupci-cak-a-msp-jednali-o-preventivni-restrukturalizaci-a-zmenach-v-oddluzeni/>.

Seznam použitých aktuálních právních předpisů

- Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- Zákon č. 191/2020 Sb. o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční)
- Vyhláška 313/2007 Sb. ze dne 22. listopadu 2007 o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

Seznam použité judikatury

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.06.2012, sp. zn. 5 Tdo 541/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16.10.2014, sp. zn. 2 VSPH 1995/2014
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23.09.2015, sp. zn. 1 VSOL 918/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2021, sp. zn. 29 NSČR 26/2021
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.06.2015, sp. zn. 29 NSČR 47/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2019 sp. zn. 29 NSČR 41/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2022, sp. zn. 29 NSČR 34/2021
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2021, sp. zn. 29 NSČR 42/2021
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2022, sp. zn. 29 NSČR 71/2020
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2020, sp. zn. 29 NSČR 106/2018
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2017, sp. zn. 29 NSČR 50/2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.10.2020, sp. zn. 20 Cdo 2844/2020-I
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2021, sp. zn. 29 NSČR 25/2019
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.04.2009, sp. zn. 29 NSČR 3/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2011, sp. zn. 29 NSČR 20/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.10.2011, sp. zn. 3 VSOL 362/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.04.2015, sp. zn. 3 VSPH 182/2015
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.10.2009, sp. zn. 2 VSOL 264/2009

Seznam ostatních zdrojů

- Chamurappiho zákoník. Dostupné na: <https://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp>
- Zákon Dvanácti desek. Dostupné na: https://avalon.law.yale.edu/ancient/twelve_tables.asp.
- Obnovené zřízení zemské, článek L. XXII.
- FINTA, M. Významné mezníky ve vývoji klasického konkursního řízení na našem území. *Právo a podnikání*. 2004, roč. 13, č. 7-8. ISSN 1211-1120
- HAVEL, B. Oddlužení – zbraň nebo hrozba? *Právní rozhledy*. 2007, č. 2.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb. (Oddlužovací novela). Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>
- Důvodová zpráva k zákonu č. Zákon č. 64/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb. (Akreditační novela). Dostupné na: https://vlada.gov.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_29_duvodova_zprava_predlozena_vlade.pdf
- MACL, J. *Dopad novel insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. a č. 31/2019 Sb. na institut oddlužení*. Rigorózní práce [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. 2019. [cit. 2024-03-10] Dostupné na: <https://theses.cz/id/hw8f6x/>.
- Ministerstvo spravedlnosti ČR. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu Oddlužovací novely. [cit. 2024-03-28]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1811/File27191.pdf?attachment-filename=6204933-2018-01-29-zneni-se-zmenami-6331712.pdf>.
- STRNAD, Z. Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*. Roč. 11, 2019, č. 1.

- SPRINZ, P. Kdo ještě je a kdo už není podnikatel aneb subjektivní přípustnost oddlužení dnes a „zítra“. In: *Právní rozhledy*. 2013, č. 10.
- Pozměňovací návrh poslance Pavla Blažka včetně důvodové zprávy, podaný dne 15. 4. 2024 v 20:30:35.
- Pozměňovací návrh poslance Pavla Blažka včetně důvodové zprávy, podaný dne 15. 4. 2024 v 20:26:43.
- Důvodová zpráva k vládnímu návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb. (transpoziční novela). Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=491&CT1=0>.
- Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka, včetně důvodové zprávy, podaný dne 17. 4. 2024 v 09:08:48.
- Usnesení ústavně-právního výboru z 34. schůze dne 27. března 2024. [cit. 2024-05-30] Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=9&T=491>.

Oddlužení fyzických osob podnikatelů

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na institut oddlužení fyzických osob podnikatelů jako jeden ze způsobů řešení úpadku těchto subjektů. Práce je rozdělena do čtyř částí, které mají za cíl analyzovat změny, kterými tento institut prošel a také změny, které ho v blízké budoucnosti pravděpodobně čekají.

První část této práce se stručně věnuje vzniku samotného institutu za účelem zdůraznění nepřítomnosti sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka po většinu historického vývoje a také za účelem poukázání na odlišnosti historického přístupu k dlužníkům ze strany věřitelů. Druhá část je zaměřena na aktuální podobu procesu oddlužení s důrazem na jeho nejdůležitější prvky. Tato část je doplněna o statistická data a judikaturní závěry soudů pro lepší vykreslení celkové pozice oddlužení.

Ve třetí části dochází k analýze nejdůležitějších částí nedávných novel Insolvenčního zákona, a to novely tzv. Akreditační a Oddlužovací. Tyto novely výrazným způsobem změnilu podobu institutu oddlužení a vychýlily rovnováhu věřitelsko-dlužnického stavu více ve prospěch dlužníků. Do této části je dále zakomponováno zhodnocení zamýšleného dopadu změn, které byly implementovány v těchto novelách. Jednotlivé dopady změn jsou porovnány s názory na ně obsaženými v literatuře či vyjádřeních osob věnujících se insolvenční praxi.

Závěrečná část práce je věnována novele Insolvenčního zákona nacházející se v legislativním procesu, která částečně transponuje Směrnici Evropské Unie o restrukturalizaci a insolvenci. Části této směrnice, podstatné pro institut oddlužení, jsou zasazeny do kontextu konkrétních ustanovení novely. Největší změnou, která bude s největší pravděpodobností zavedena do tuzemského právního řádu je snížení maximální možné doby, která je nutná k oddlužení. Rozšíření novely nejen na fyzické osoby podnikatele, ale i nepodnikatele je taktéž součástí rozboru v této části.

Obsah této závěrečné práce vychází ze stavu platných a účinných právních předpisů ke dni 25.06.2024 a z publikací a odborných článků vydaných do tohoto okamžiku.

Klíčová slova:

Oddlužení, podnikatelé, novely insolvenčního zákona

Debt relief for natural person entrepreneurs

Abstract

This thesis focuses on the institute of debt relief for natural persons entrepreneurs as one of the methods for addressing the insolvency of these subjects. The thesis is divided into four main sections aimed at analyzing the changes undergone by this institute and the prospective alterations it is likely to encounter in the near future.

The first section of this thesis briefly examines the origin of the debt relief, with the aim of highlighting the absence of rehabilitative insolvency solutions for debtors throughout most of history and pointing out the differences in historical approaches creditors have taken towards debtors. The second section is dedicated to the current form of the debt relief process, emphasizing its main elements. This section is supplemented with statistical data and judicial conclusions for a comprehensive portrayal of the debt relief landscape.

The third section deals with the analysis of the most crucial parts of recent amendments to the Insolvency Act, namely the so called Accreditation and Debt Relief amendments. These amendments have significantly altered the shape of the debt relief institute and shifted the creditor-debtor equilibrium more in favor of debtors. This section also includes an assessment of the intended impact of the changes implemented in these amendments. Individual impacts are compared to opinions contained in literature or statements from individuals involved in insolvency practice.

Final section of the thesis is dedicated to the amendment of the Insolvency Act currently in the legislative process, which partially transposes the European Union Directive on Restructuring and Insolvency. The sections of this directive important to debt relief are contextualized within the specific provisions of the amendment. The most significant change likely to be introduced into the domestic legal framework is the decrease of the maximum duration required for debt relief. The extension of the amendment not only to natural person entrepreneurs but also non-entrepreneurs is also part of the analysis in this section.

The content of this final thesis is based on the state of current and effective legal regulations as of June 25, 2024, and on publications and professional articles issued up to this moment.

Key words:

Debt relief, entrepreneurs, amendments to the Insolvency Act